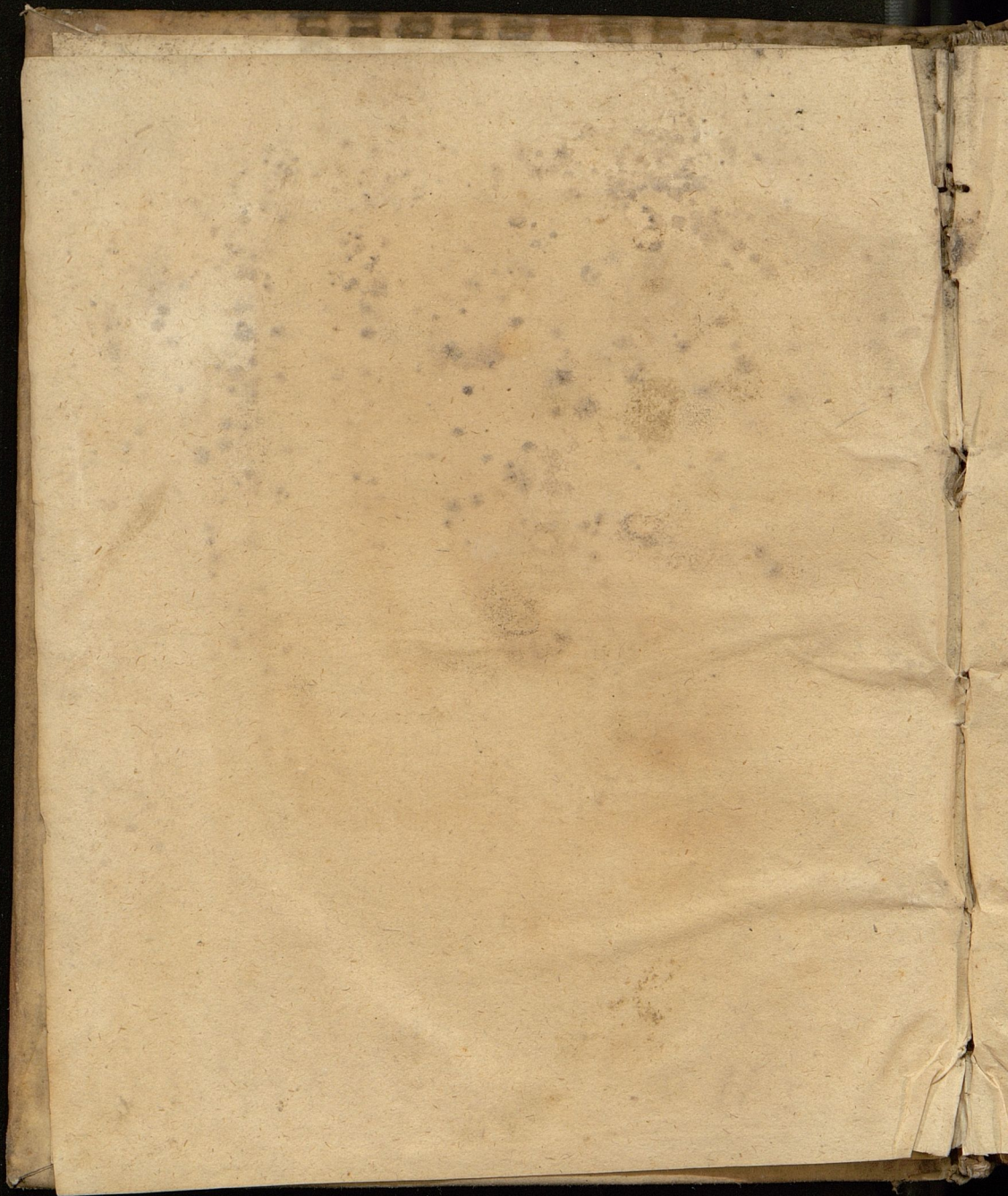

U. q. 17, 8

Universitäts-
Landesbibliothek
Halle
(Saale)

ic
stte
ill
e
er
a

q
tr

ff

cu
tio
de

4

I. N. D. N. 7. C.
DISPUTATIO JURIDICA
DE

EXCUSSIONIS
EXCEPTIONE,

Quam
Auctoritate atque Consensu
Magnifici, Nobilissimi, Amplissimi Jctorum
Ordinis in inclytâ Salanâ

P R Æ S I D E
V I R O

NOBILISSIMO, AMPLISSIMO, CONSULTISSIMO
ATQVE EXCELLENTISSIMO

DN. GEORG-ADAMO

Struben/ JCTO ET ANTECESSORE FA-
MIGERATISSIMO, CONSILIARIO SA-
XONICO, FACULT. JURID. h. t. DECANO, CURIÆ
PROVINCIALIS ET SCABINATUS ASSESSORE
GRAVISSIMO,

Dn. Consobrino, Præceptore ac Patrono suo æternam
devenemendo,

Publicè discutiendam proponit.

ALEXANDER Hummel/

Autor.

Ad diem 8. Octobris.

JENÆ, è Typographéo JOHANNIS NISIL.
ANNO M DC LIII.

V I R I S

*Magnifico, Nobilissimis, Amplissimis, Consultis-
simis atque Experientissimo*

DN. MICHAELI RÖNIG Jcto,
Reverendis. & Sereniss. Principis ac Domini, DN.
AUGUSTI, Postulati Administratoris Archiepiscopatus
Magdeburgensis, ac Ducis Saxoniae &c. Consiliario Aul. & ju-
dicii, quod de Salinarum caussis est, Praesidi Prae-
cellentissimo.

DN. JOHANN. SAMUELI, J. U. D. }

DN. GEORG. PHILIPPO, J. U. D. }

& Scabinatus Hallensis Assessore
gravissimo.

DN. PAULO, J. U. D.

DN. DANIELI, J. U. D. &

DN. JOHANN. WOLFGANGO

Medic. D. }

BRUNNE-
RIS, fratri-
bus germa-
nis.

*Dn. Meccenatibus, Affinibus & Cognatis omni
honoris & observantiae cultu atatem pro-
sequendis,*

Hanc Dissertationem Juridicam

Debitae gratitudinis & observantiae
ergo

offert & consecrat

ALEXANDER Hummel/
Autor.

Συὴ θεσ.

THESIS I.

Non indignos misericordiâ esse eos, qui alieno vitio sive onere laborant, recta cuique ratio facilè dicitur, quam etiam, ut tueatur, valde sollicitus est Imperator Justinianus in *l. 7. C. de natur. lib.* Hanc item veteres JCtos fuisse secutos perspicitur in excussionis exceptione, quam iis personis, qui ob alienum debitum tenentur, interdum contra strictam juris rationem æquitate ita suadente concessere. Ob eius proinde insignem finem & utilitatem placuit exercitii gratiâ theses nonnullas de illâ pro ingenii tenuitate publicè disquisitioni submittere. Agemus autem de hujus exceptionis I. Naturâ, ad quam cognoscendam spectat (1.) ejus definitio. (2.) requisita. (3.) in quibus causis locum habeat. (4.) quando cesset; & II. modo proponendi & elidendi eam in judicio.

II. Definitioni secundum ductum JCtorum in jure passim obvium. §. 3. *de jure person. pr. de libert.* §. 2. *de tutel. pr. quib. mod. re contrab. obl. l. 1. ff. de reb. cred. & plurimis aliis textibus*; præmittenda sunt quædam de nomine, cum nomina sunt rerum notæ. *l. 6. ff. de alim. leg.* ac rebus consequentia esse debeant §. 3. *I. de donat.* Nomen itaque excussio derivatum ab ultimo supino: excussu verbi excutere, quod, ab ex & quatio compositum, significat i. ejicere, expellere, auferre, *Cic. 2. Orat. 131.* Omnia ista no-

A

bis

bis studia è manibus excutiuntur, simulatque aliquis motus novus bellicum canere cœpit & 2. *Orat.* 171. mihi crede, excutient tibi ista verborum jactationem it. 1. *phil.* 173. hanc opinionem mihi met radicibus excutere volui. Sic metum excutere apud *Ovid.* 1. *Fast.* 4. Sceptra excuti 4 *Fast.* 40. Patriam *Virg.* 7. *Æneid.* Somno. 2. *Æneid.* cursu 3. *Æneid.*

Excusimur cursu & cœcis erramus in undis.

2. Idem interdum quod elicere, ut: ignem excutere, lacrymas *Terent. Heaut. act.* 1. *sc.* 1. risum *Horat.* 1. *serm.* *satyr.* 4. 3. Sumitur pro investigare, exactius aliquid expendere, exquirere; Ita *Cic.* 1. *philos.* 167. Hoc igitur probe stabilito & fixo illud excutiendum est, ut sciatur, quid sit carere. & 2. *Orat.* 205. facilis est illa occurfatio & blanditia popularis: aspicitur non atrectatur; procul apparet, non excutitur: non in manus sumitur. Inde sæpius conjungit illud cum synonymis aliis. ut 1. *Orat.* 34. Nihil est, Glaucia, quod metuas, non excutio te, non scrutor, & ad *Attic.* 291. Scrutari te omnes sortes & excutere unumquemque Comitum. it. 2. *Orat.* 130. postea vero per vulgata atque in manibus jactata & excussa inanissima reperta sunt. Quam in significatione quoque occurrit in *l.* 42. *ff. mand.* 4. hoc verbum à Cicerone usurpatum invenimus ita, ut illam primam & hanc tertiam significationem comprehendat, ac præter nudam inquisitionem quandam simul privationem involvat. ut: 2. *Orat.* 252. Non ignovit, mihi crede, non, nisi forte tibi esse ignorum putas, quod te judices dimiserunt excussum atque exhaustum. Et in hoc ultimo significato dictum verbum: excutere & nomen inde deductum excussio in presenti quoque & in legibus, quæ hac de re agunt, esse accipiendum, patet ex *l.* 1. *§. 9. ff. de mag. conven. l. 1. C. de revocand.*

his

bis qua in fr. cred. Nuda enim in facultates alicujus inquisitioni reo aliàs parum prodesset. Solet autem ista exceptio alio etiam nomine vocari: beneficium excussionis, ordinis, ab accidenti communi, quia servato ordine in conveniendo priùs principali progrediendum, qui pervertitur prius convento fidejussore & aliis. It: specialiter: beneficium de fidejussoribus; vel auth. presente. *Coler. de process. execut. p. 1. c. 10. n. 337.* quat. nim. in eorum favorem singulari constitutione *Nov. 4. c. 1.* denuò sancitum fuit.

III. Nomine sic exposito succedit jam definitio. Si quidem *sec. Arist. 1. Eth. 7. πικρατέον, ὅπως ὁμοιωσι καλῶς. μεγαλύτερον γὰρ ἔχουσι ῥοπλῶ πρὸς τὰ ἐπιμέτρα. δοῦναι ἔν τῷ πλείον ἢ τὸ ἡμῶν τῷ πάντος εἶναι ἢ ἄρχῆ, καὶ πολλὰ ἐμφανῆ γίνεσθαι δι' αὐτῆς τῶν ζητημένων.* laborandum est, ut principia rectè definiantur, magnum enim momentum habent ad ea, quæ sequuntur. videtur igitur plùs quam dimidium totius esse principium & multa fiunt manifesta per ipsum eorum, quæ sunt in quæstione. *add. Elerb. in loc. top. 3. pr.* Quoniam autem, *ut eleganter Arist. jam laud. loc. addit. καὶ ἴσω ἀρεῖαι μὴ ὁμοίως ἐν ἀπαισιν ἀπαιτῆν.* exacta explicatio non similiter in omnibus est requirenda: Ideoque non erit nobis vitio vertendum, si hanc exceptionem quantum fieri potest, describamus saltem, quod hunc in modum fieri posse putamus: Exceptio excussionis est jus in-^{(1) Definitio.} tentionem actoris elidendi, personis, ob debitum alterius principalis & sustinendæ conventionis idonei, securitatis causâ obligatis, competens, donec ille sit excussus, vel non solvendo repertus.

IV. Generis loco ponitur in definitione vocabulum:

tum: Jus: quo facultatem elidendi jure alicui concessam
denotamus non ipsum elisionis actum. Sicuti enim ac-
tiones sive remedia quibus actor jus suum persequitur
dupliciter considerantur, nimirum vel absolutè & extra
judicium s. ut philosophi loquuntur, in actu signato,
quando natura alicujus actionis solum explicatur, ita ut
quando opus sit, quis eâ in judicio experiri possit, cujus-
modi explicatio ad ipsam juris, quod cuique competit, &
ex quo ista actio s. facultas agenti *l. 1. ff. de eo, quod certo lo-
co, l. 22. §. 1. ff. de noxal. act.* tanquam effectus ex causâ
fluit, cognitionem pertinet. Vel relatè, s. in actu exerci-
to, prout eajam ad casum aliquem singularem applicata
in judicio intentatur *vid. Dn. Habn, ad Wesf. de Just. & Jur.
n. 2. p. 7. in fin. Nob. Dn. Praes. Exerc. feud. 1. tb. 10.* Ita quo-
que exceptiones sive modi, quibus reus ab actoris inten-
tione se defendit, (Nam & reo sua arma non desunt *l. 2. l.
22. ff. de except. l. 1. C. de jur. & fact. ignor.*) & inter eas no-
stra commodè considerari potest, velut proponenda vel
ut in judicio jã proposita, *vid. Nob. Dn. Praes. Exerc. ad ff. 37.
tb. 38.* & illo modo exceptionem, perindè ut actionem,
quis habere dici potest, quamvis eâ nondum in judicio
utatur, conventus tamen eam opponendi potestatem
habeat. *Gudelin. de jur. noviss. c. 15. lib. 3. in pr.*

2. requisita

V. Ut verò natura hujus exceptionis pleniùs perci-
piatur, ejus definitio ad certa quædam requisita porrò e-
rit revocanda. Et quidem cum præter illius, qui eâ vult
uti, alterius insuper personæ obligationem præsupponat,
imò unicè ad eam conveniendam tendat, ita non minus
ab hâc quam illâ requisita ejus desumenda esse exinde
fluit. Hæc itaque exceptio ut cum effectu alicui compe-
tere possit, requiritur à parte rei conveniendi (i.) ut ipse
adhuc

adhuc principaliter sit obligatus; idque demonstratione
 haud indiget, alterius enim rei obligatio cum debeat esse
 accessoria *arg. d. Nov. 4. add. Bach. in not. ad Wes. de fidej.*
n. 2. sine principali utique subsistere nequit. Est autem
 principale, quod primò intenditur & propter quod reli-
 qua fiunt; accessorum quod id sequitur, vel ad id perfici-
 endum ordinatur. *Dn. Eichel Comm. ad Reg. Jur. c. 2. reg.*
178. §. 2. p. 124. cujusmodi imprimis est fidejussio *h. 5. §. 16.*
de Inst. act. l. 16. pr. de fidej. §. 5. Inst. eod. l. 19. C. eod. & quod
eâdem ferè lege continetur, pignus. l. 5. pr. ff. de pign. &
& hypoth. l. 43. de solut. eodemque modo cum coëteris
 quoque casibus comparatum esse existimandum, uti pro-
 gressu fiet manifestum. (2.) Ut sit habilis ad sustinendam
 excussionem, qualis est is, qui præsens & de quo non con-
 stat, an solvendo sit an non. *d. N. c. 1. & 2. l. fin. C. de div.*
aut. l. fin. C. si tut. vel curat. non gess. l. 2. C. de conven. fisci de-
bit. & quidem adeò, ut si posterior conditio non adsit, sed
 notorium sit, eum non esse solvendo, perinde ut aliàs præ-
 sens impeditus pro absente reputetur, uti hoc in jure non
 est novum. *t. v. ff. ex quib. caus. maj. Cyn. autb. presente C.*
de fidej. n. 2. 3. It. autb. hoc si debitor n. ult. C. de pign. & hy-
potb. Ampliatur autem hoc in *d. Nov.* ut etiam procedat,
 licet aliquo modo inhabilis videatur, habilis tamen reddi
 possit à reo; utpote si principalis sit absens, eūq; reus con-
 ventus adducere velit, tunc enim ipsi spatium temporis,
 sufficiens ad evocandum adducendumque principalem,
 à iudice definiri debet, in quem, si venerit, lis transfera-
 tur, si vero is spatio elapso emanat, tunc demū cum reo
 intercessore peragatur *d. c. 1. vers. sed hoc quidem & c. 2.*
post med. autb. presente C. de fidej. & mand. ibig. Peretz. n. 22.
Gudelin. de Jure Noviss. l. 4. c. 7. vers. similiter. Vinc. Caroz.

*de excuf. bon. p. 2. q. 46. n. 3. Magnif. Dn. Carpz. Jurispr. for.
p. 2. constit. 18. def. 11. n. 3.*

VI. A parte rei conventi requiritur, ut creditori suo quidem nomine, sed propter istum principaliter obligatum in subsidium sese adstrinxerit, e. g. fidejubendo, mandando &c. vel quacunque aliâ ratione ex ejusdem facto s. gesto (etiamsi nolens fortè & infcius) in defectum securitatis debitæ conveniri possit; uti fit in tutore, administratore & possessore rerum creditori pignori obligatarum. Cum exceptio hæc ut plerèque alię obligationem & actionem inde descendentem in allegante necessario præsupponat. *l. 2 ff. de except. Hart. Pist. lib. 1. quest. 6. n. 5. & 6. Zanger. de except. part. 1. c. 3. n. 8. it. p. 3. c. 1. n. 4. & c. 8. n. 41. Dn. Hahn. ad Wesf. cod. n. 3.* ut proinde non solum supervacaneum esset, sed & juris rationi adversaretur, si is, qui ipso jure non obligatus est, exceptione sese tueri vellet. *Hart. P. d. l.* Quamvis autem in possessore pignorum nulla reperiatu obligatio, sed actio, quæ adversus ipsum comparata, in rem sit, adeoque rem ipsam, quæ prius obligata est, ac propter eam possessore sequatur, ut est actio nū omniū in rem natura. Negari tamen non potest, eum, qui propter rem maximè convenitur, etiam ex debitoris persona conveniri, à quo ea creditori pro debito pignori obligata est. inde etiam est, quod possessor si debitum offerat, rem retinere possit *l. 16. ff. de pign. & hypoth. l. 19. ff. qui pot. in pign. l. 12. ff. quib. mod. pign. vel hypothec.* Non itaque sine ratione & pignorum possessoribus ordinis beneficium jure antiquissimo, uti ex *d. N. 4. c. 2. in fin.* elucescit, tributum, iisque à Justiniano *in d. c. 2.* restitutum fuit; habitâ etiam insuper ratione arctioris in fidejussore obligationis eo casu, ubi præter ipsum pignora quoque
accef.

acceserunt, quod scilicet tunc eo antea convento & excusso horum possessores demum conveniri debeant. Unde jam intelligi potest, hos illo magis esse subsidiarios & proinde etiam multo magis hoc beneficio esse dignos, atque hoc ipsum fiscum semper in iis observasse testis est *l. 1. C. de conven. fisci. debet, ubi omnino Perez. n. 2.*

VII. Ex quibus ultrò patet, fundari istam exceptionem, perinde ut cœteræ *Zanger. de except. p. 3. c. 1. n. 5. We- in æquitate naturali, de qua bene Go- te natura- li.*
senb. parat. n. 8. eod. et hofr. ad l. 14. ff. de divers. & tempor. præscript. Quamvis enim aliàs creditor debitorum ejusdem rei habens plures singulosque in solidum obligatos, quemcunque velit, ex obligatione suâ convenire possit *l. 3. §. 1. ff. de duob. reis. l. 2. C. eod.* Ex indole tamen & naturâ eorum negotiorum, in quibus quis ob alterius personam securitatis saltem gratiâ tenetur, vel in eandem sese creditori expressè obligavit, promanare & tacitè quasi actum esse videtur, ut demum in casu deficientis securitatis debitorum adhibeatur, ac eatenus, quatenus principalis non solvendo est, conveniatur, sive in totum sive in partem, quod quoniam discerni nequit, nisi discussis ejus facultatibus, excussionem istam, quam subsidiarius reus efflagitat, necesse est ante fieri aut certè esse manifestissimū, debitum ab eo accipi non posse. Quem etiam conveniendi ordinem tanquam rationi naturali & intentioni contrahentium admodum consentaneum, in fidejussoribus & pignorum possessoribus jure quidem antiquissimo *d. Nov. 4. pr. & c. 2. in fin.* sancitum, intermedio vero tempore digestorum & Cod. quoad privatos (fiscus enim eo semper usus est. *l. 47. de jure fisci. l. 1. C. de conven. fisci debet*; ut & Respublica *l. 3. §. ult. de adm. rer. ad civ. pertin. Rittersb. ad Nov. p. 3.*

l. 2. §. 1.) concessa iis electione l. 48. l. 56. ff. mandati. l. 3.
5. 19. C. de fidejuss. l. 19. ff. qui pot. in pign. l. ult. C. de O. & A.
l. 14. 24. C. de pign. & hypoth. & c. neglectum, Justinianus
tandem postliminio quasi reduxit in d. Novell. 4. c. 1. & 2.
Cum, quod in genere natura horum negotiorum istud
suadeat & naturalis ordo sit conservandus l. ult. C. de leg.
tur. tum etiam præprimis, quòd ἕνθεν τὸν νόμον τῶν πιστῶν
Πονδῶν ὁμοίως fidejussoribus & similibus auxilium ferre fas
sit d. c. 1. in fin. quippe qui alieno vitio laborant, h. e. alieno
debito onerantur Cyn. ad d. autb. pres. n. 1. arg. l. 7. C. de nar.
lib. eorumque conditio aliàs satis miserabilis est, de quà
etiam sacræ loquuntur literæ Prov. 11. vers. 15. Unde etiam
vulgarum illud: sponde, noxa præstò est; vel ut Plinius a-
liquo in loco id protulit: Comes ætis alieni atque litis est
miseria. Pignorum autem possessores quod spectat, ne ex-
traneum tertiumve possessorem, qui nullam obligatio-
nem super re constituit, ex alieno facto & contractu nu-
dari re suâ contingat Peretz n. 14. C. de pign. & hypothec.

VIII. Quod autem ista naturalis ratio non subin-
de à Romanis observata fuerit mirum non est. Nam cum
ad subditorum & Reip. utilitatem & salutem conservan-
dam referenda & accommodanda sit quævis legumla-
tio, id quod Imperator haud obscure innuit pr. d. Nov. 4.
Eorum autem negotia tantis mutationum vicibus sint
obnoxia, hominumque mores non semper iidem, sed
modo in melius modo in pejus mutantur; add. Horn. l. 4.
Eth. c. 3. n. 33. cujus rei causam aperit Arist. 1. M. M. c. 11.
non potest aliter fieri, quin jus civile legibus quandoque
mutatis majoris malievitandi gratiâ à ratione communi
non nihil recedat & defleat; vid. Zæf. ad ff. de legib. n. 9.
Est namque quædam quasi mensura juris naturalis l. 6.
ff. de

ff. de just. & jur. add. Sutbolt. diff. 1. apb. 62. & 64. Exinde vero minimè inferri licebit, ac si per jus civile jus naturæ immutari possit. Præterquam enim, quòd hæc ratio non ejusmodi quid, cujus contrarium necessariò & suâ naturâ sit injustum, contineat, adeoque in legislatoris potestate situm sit, an eam sequi velit nec ne, illam hoc modo neque tollit neque abolet, sed ei tantùm in commodum privatorum non assistit: *Add. Nob. Du. Præs. prælect. publ. ad d. l. 6. circa fin. it. ad §. 2. Inst. de J. N. G. & C.* & creditoris arbitrio hanc rem solummodò relinquit, nequaquam autem si eam sequi velit, prohibet, quòd *sec. Perez. C. de pign. & hypothec. facit l. 10. d. 1.* perinde ut in pactis nudis accedit & aliis multis, quam tamen controversiam nostram jam non facimus, *add. Vinn. de pact. c. 6. nu. 3. & 4.* neque etiam fidejussoris conventionem, quâ sibi hanc exceptionem reservavit, irritam facit, *add. vbesf. 21.* Prout hodiè etiâ in statutis, quibus jus istud Digestorum & Cod. introducitur, observari solet, quale Norimbergæ extat, cujus verba videri possunt apud *Rittersb. d. p. 3. c. 2. n. 22.*

IX. Progredimur nunc ad enumerationem causâ-^{3. in quib.}rum, in quibus hæc exceptio locum inveniât. Et I. qui-^{causis lo-}dem ejus magnus est usus in tutelâ, si illa pluribus tutori-^{cû habeat.}bus commissa, vel tutor à magistratu idoneâ satisfactione *I. in tutela* non exactâ datus sit. Est autem (1.) in tutoribus diligen-^{tum (1.)}ter dispiciendum an tanquam correi *l. 1. §. 43. depos. ad-* ministracionem tutelæ susceperint, & ita singuli in soli-^{quoad tu-}dum se obligaverint; An vero non in solidum, sed unus-^{tores.}quisque solùm, quatenus gesserit, teneatur. Prius accidit, quando prætori tutelam uni decernere volenti non consentiunt, sed omnes gerere volunt, nec etiam eam inter se partibus dividi petunt *l. 3. §. 8. & 9. ff. de adm. &*

B

peris.

peric. tut. & curat. & distingvendum est: vel enim sicuti
abiis omnibus pariter est suscepta, ita etiam postea fuit
aut administrata aut neglecta, & tunc utroque casu huic
exceptioni inter ipsos non facile erit locus *l. 1. §. 10. ff. de
tut. & rat. distr. l. 38. pr. §. 1. ff. de adm. & peric. tut. vel cu-
rat. l. 39. §. 11. ff. eod.* Cum beneficium ordinis regulari-
ter detur respectu principalis: at ubi omnes administra-
runt, vel negligentes fuerunt, periculum aequaliter eos
attingit, neque unus alterius respectu potest magis
principaliter debere altero, nec quis praeter altero magis in
culpam vel dolo versetur, discerni poterit. *Hart. Pist. lib. 1.
quaest. 6. n. 8. & 9.* quod si tamen unius vel quorundam
culpa aut dolus forsitan ita sit manifestus, ut alter eo pror-
sus careat, eam se defendere non prohibebitur. *Hart. Pist. d.
l. n. 12. Zanger. de except. p. 2. c. 16. n. 9. Nob. Dn. Praef. Exerc.
ad ff. 25. th. 33.* Vel administrationis postea privata aucto-
ritate ab ipsis facta est divisio, nec, quomocunque facta
sit, refert, an alter altero plus vel minus; totam vel plane
nullam ejus partem gesserit. Et licet illa (si tamen tuto-
res sint ejusdem generis v. g. testamentarii omnes aut le-
gitimi, alias secus de quo *thef. 12.*) non impediatur, quo mi-
nus quilibet ipsorum s. gessit sive non. *l. 1. C. si tut. vel cu-
rat. non gess. l. 60. §. 3. ff. de Ritu nupt. in solidum teneatur,
& pupillus, quem velit, eligere possit. l. 2. in fin. C. de div.
tut. l. 5. ff. de mag. conven. junct. l. 46. §. 1. in fin. ff. de adm.
& peric. tut.* cum duorum reorum obligationem sustine-
ant *d. l. 1. §. 43. ff. de pos.* quam sicuti illi pactis immutare
& sic creditori praerudicium afferre nequeunt *Novell. 99.
vers. licet l. 42. ff. de pact. l. 25. C. eod. junct. l. 74. ff. de R. J.
ibiq. Philipp. Marb.* sed quod pacti sunt inter ipsos tantum
valet *l. 52. ff. de pact.* Ita & horum conventionem mutuum
pert-

periculum minimè finitur *l. ult. C. de div. tut. l. 55. pr. ff. de adm. & peric.* uti nec magistratum *l. 1. §. 9. ff. de mag. conven.* Neque etiam dubitandum, quin damnum dolo vel culpâ unius in rebus pupilli proveniens *sec. l. 18. ff. de duob. reis* alterum quoque teneat, *add. l. 15. d. tut. & rat. distr.* Secus si extra eas iste dolus vel culpa commissa de quo in *l. 32. §. 4. de usur. l. 173. §. 2. ff. de R. J. vid. Zox. ad ff. de duob. reis, n. 12.* Ipsa tamen naturalis æquitas *sec. Bald. in l. 1. C. de transact. all. ab Hart. P. d. l. n. 29.* in hoc casu quandam ordinis rationem in ipsis persvadet, ut videlicet is, qui gessit, conveniatur ante tutorem non gerentem *arg. d. l. 1. §. 9. d. mag. conven. add. Clariss. Dn. Habn. ad Wes. de adm. & peric. tut. n. 8. Zang. d. l. n. 5.* Quæ quidem æquitas ratio paulò evidentior in illis videtur, ac in fidejussoribus, cum horum obligatio ex propriâ ipsorum voluntate procedat, illorum vero officium sit necessarium & inter voluntatē contrahentis & officium suscipientis plurimum intersit, ut ait *Jctus in l. 49. ff. fam. ercis. fac. text. in l. 2. §. fin. de curat. bon. dand. Hart. P. d. quest. n. 15. Cyn. ad l. 3. C. de probat.* Ideoque etiam hanc exceptionem iis jam olim Digestorum nempe & Cod. nec demum Novell. jure concessam esse videmus. *d. l. 39. §. 11. ff. de adm. & peric. tut. l. 8. C. eod. l. 6 C. arbit. tut. l. ult. C. de divid. tut. d. l. 2. C. si tut. vel curat. non gess.*

X. Quod tamen non absolute est accipiendum. Dicitur enim leges cum volunt, ut semper is prius conveniatur, qui gessit, procul dubio intelligendæ veniunt, si de eâ culpâ pupillus agat, quæ in ipsa gestione vel ejusdem parte, quam gerens habuit, est commissa, quâ quia contutor non gerens omninò vacat, ideoque etiam ob eam conventus hâc exceptione semper uti poterit

terit, s. planè nihil de tutelâ gesserit, s. non eum ipsum a-
ctum vel partem tutelæ sed aliam fortassis, quam in quo
culpa commissâ, administraverit, cum quod juris est in
toto, idem juris etiam sit in parte *Hart. P. n. 13.* Quis au-
rem gessisse dici possit docemur *in l. 5. §. 1. C. 3. l. 55. §. 2.*
ff. de adm. C. peric. tut. scilicet, qui quid omninò pupilla-
re attigit, etiam si modicum; vel tutelam mandavit alicui
gerendam, expressè tamen non tacitè, *H. Pist. n. 38.* vide-
tur enim gessisse, qui per alium gessit *d. §. 3. 20.* qui satis à
contutore accepit, rem pupilli salvam futuram. Hinc ex
naturâ contrariorum, *de quo Eberb. loc. leg. 19. n. 1.* facile col-
ligere etiam possumus & alterum, quis non gessisse dica-
tur; & estis, qui scit se tutorem datum *l. 8. C. de adm. C.*
peric. tut. & velin totâ tutelâ, vel aliquâ ejus parte planè
nil horum facit. Et hic si insuper etiam nullam in non
exigendo cautionem à collegâ, vel eundem suspectum
reddendo culpam admisit, ut si non potuit scire pupillo
aut planè nō, aut non satis idoneè ab initio cautum fuisse,
hanc exceptionem non solum ad contutorem, qui gessit
ejusque heredem, observatâ tamen *l. 1. C. de her. tut. & fi-*
dejussorem. d. l. 6. C. de arb. tut. l. fin. C. de div. tut. C. tor.
tit. ff. C. de fidejuss. tut. l. 4. C. de mag. conven. sed etiam
iis excussis ad magistratum qui eum, cum idoneâ satis da-
tionem dare debuit *§. 2. Inst. de satis. tut.* ante convenien-
dum & excutiendum, quam ad ipsum deveniatur, oppo-
nere potest. *l. 5. verb. cum sciret pupillo cautum non esse; arg.*
à contrario sensu junct. l. 2. in fin. C. l. 3. ff. de mag. conven.
Hart. P. n. 29. quem sequitur Zanger. d. l. n. 17. jung. Wes. de
adm. C. peric. tut. n. 8. Perez. in Cod. de div. tut. in fin. Quod
si verò vel (1.) communis culpæ reus sit, quomodo in ne-
glectis accidit, quæ nullus contutorum gessit, & tunc ob

ea

ea agat pupillus, ne quidem in contutorem hâc exceptione uti poterit, multo minus in magistratum, sed quoad hæc idem erit, ac si tutelam non divisissent, de quo *ibes. preced. vid. l. 39. §. 11. in fin. l. 55. §. 3. ff. de adm. & peric. l. 2. C. si tut. vel cur. non gest.* Est tamen hoc accipiendum de neglectis, quæ non sunt conjuncta vel connexa rebus gestis. Nam in his, quæ gestis conjuncta sunt, beneficium ordinis etiamnum tutori non gerenti integrum remanet *d. l. 55. §. 3. in fin.* Vel (2.) cautionem non exegit à collegâ, nec eundem suspectum reddidit, ipsi quidem respectu collegæ si scilicet, quod semper requiritur, de inopia ejus nondum constat, *d. l. 2. C. si tut. vel cur. l. fin. C. de div. tut.* hanc exceptionem opponere adhuc licitum est, eâdem tamen in magistratum uti nequit, sed potius ante ipsum convenietur. *d. l. 5. de mag. conven. Hart. Pist. n. 35.* Ampliationes vid. *ib. 24.* Limitationes *ib. 31, 32.*

XI. Præterea (2.) etiam magistratibus competit, ^{rùm (2.)} constat enim ex *§. 2. Inst. de satisd. tut. vel curat. & t. t. ff. & C. quoad tu-* ^{torû ma-} *de mag. conven.* eos quoque eorumque heredes, si à tuto- ^{gistratus.} ribus quamvis locupletibus *l. 1. §. 11. ff. b. t.* vel nullam vel non satis idoneam satisfactionem exegerunt, pupillo in subsidium teneri, eâque omisâ loco fidejussorum haberi *l. 6. ff. eod.* Nec ante ad eos perveniri posse, quam si bonis ab ipsis dati tutoris itemque fidejussoris ejus nec non collegarum excussis non sit indemnitati pupilli satisfactum *d. l. 4. C. eod.* præposterè itaque si sunt conventi exceptione ordinis, donec hi omnes sint excussi, sese tueri utique ipsis concessum erit. Per magistratus autem intelligendi sunt non majores *l. 1. §. 1. ff. d. t.* cum hi ex inquisitione dent tutores. *§. 4. de Actil. tut.* quomodo dati non satisdant, sed fides inquisitionis pro vinculo cedit

cautionis *pr. 7. de satisd. tut. & curat. l. 13. ff. de tutor. & curat. l. 8. ff. de curat. furios. except. in §. 1. Inst. de satisd. tut. & curat.* Sed minores, qui, cum inquirere & decretum interponere non possint, quippe quod solius imperii & superioris magistratus. *l. 2. ff. de off. ejus, cui mand. est Jurisd. ejus loco satisdationem exigere debent §. ult. d. t. §. 5. de Attil. tut. l. 1. §. 5. ff. de mag. conven. jung. Wesenb. ad d. pr. & d. §. ult. de satisd. tut. & §. 4. de Attil. tutel.* Et hæc distinctio magistratuum licet hodiè sit sublata: hanc tamen subsidiariam obligationem & actionem extinctam esse cum nullibi reperitur *vid. Clariss. Dn. Habn. ad Wesenb. de mag. conven.* nec ratio hujus actionis simpliciter à dignitate sed à cautionis exactione dependeat; eam autem hodierni magistratus ubi vis locorum & ab omnibus tutoribus exigere teneantur. *per ord. Pol. d. A. 1577. t. 38.* licet non semper eo modo, quo olim, præstetur. *vid. Idem d. l. & d. tutel. p. 217. in fin.* sequitur hanc actionem eique convenientem exceptionem etiamnum obtinere. Idem affirmat *Nob. Dn. Praeses Exerc. ad ff. 25. tb. ult. in fin. Schultz. Synops. Inst. de satisd. tut. in fin.*

quid obtineat, quando tutela publicâ auctoritate est divisa.

XII. Et hæc de priori casu, quando ab omnibus conjunctim suscepta est tutela. Nunc etiã quid in posteriori, quando quilibet ob id saltem, quod gessit, obligatus est, obtineat, brevibus dicendum. evenit vero illud potissimum, si à judice vel testatore divisa sit tutela. *l. 2. §. 1. de divid. tut. ibiq. Perez n. 1.* it: si tutores diverfi generis sint & administrationem inter se ipsimet dividerint, qualis casus habetur *in l. 46. §. 6. ff. de adm. & peric. tut.* quem solidè explicat & confirmat *Hart. P. n. 10. & seqq.* Et quoniam tunc alter ob alterius factum planè non tenetur, sed solum pro sua parte, si quam administravit, conveniendus

us est. *d. l. 2. d. §. 6.* sequitur quod ordinis exceptio huic casui minimè conveniat. Nec interest, an unus à dictis personis electus eam totam gesserit, ceteris honorariis existentibus, quorum officium describitur in *l. 3. §. 2. ff. de adm. & peric. tut.* an vero petirà divisione per partes inter eos distributa sit. *sec. d. l. 3. §. 8. & 9.* ibi enim ratione gestionis unus solùm est obligatus, hîc plures, sed quisque solùm pro eâ parte, quam administravit. Limitanda tamen quodammodo dicta veniunt: sunt enim quidam casus, in quibus non quidem directò & principaliter, secundariò tamen & per consequentiam evenit, ut alter ex alteri⁹ factò teneri incipiat, damniq; vicarius substituat, uti loquitur *l. 39. §. 16. de adm. & peric. tut.* quando sc. & ipsis contutoribus culpa imputari potest: ut: 1. si per dolum aut culpam contutorem suspectum non remove- rit vel tardè suspicionis actionem moverit. *d. l. 2. Cod. de divid. tutel. l. 14. ff. de adm. & peric.* 2. quando inceptâ jam causa remotionis jura pupilli prodidit *d. l. 2.* 3. quan- do tutor videns collegam labi facultatibus & fieri non solvendo non exegit satisfactionem rem pupilli salvam fore, per text. in *d. l. 55. §. fin. de adm. & peric. & d. l. 14.* 4. si unus tutorum non instruat alterum super eo, quod al- ter nescit ad suam gestionem pertinere. *l. 47. §. 2. ff. eod.* Et hisce in casibus, ad quos præcipuè tutela divisa tutori- busque in solidum non obligatis recurrendum, cum ad- sint nostræ exceptionis requisita, non dubitandum et- iam, quin locum sibi vendicet: imò longè major ejus uti- litas apparet, quam superiori, in quo contra magistratum opponi nequit, & solidum ab uno quolibet etiam extra hos casus exigere licet, cum hîc è contrario non solùm, donec contutor ejusque fidejussor *l. 1. §. 15. de tut. & rat.*
d. l.

d. l. 46. §. 6. de adm. & peric. Sed & magistratus excussus sit, eâ uti tutori concessa sit facultas, uti pluribus è dictis textibus evincit *Hart, Pist. d. quest. n. 22. non obst. l. 3. §. 2. de adm. & peric. tut.* quæ tantum eorum qui gesserunt, mentionem facit. Ampliantur dicta superius *ib. 24.* limit. verò *ib. 31. 32.*

II. in curato-
ribus.

XIII. Eodem modo II. hætenus de tutoribus allata observanda erunt in curatoribus. Quæ enim de tutoribus constituta de curatoribus quoque sunt accipienda *l. 8. pr. ff. de reb. eorum. & c. l. 2. C. de div. tut. l. 4. §. 24. ff. de dol. except. l. 4. C. de mag. conven. l. 7. C. arb. tut.* eademque obtinent in adultis, quæ in pupillis. *d. l. 4. C. de mag. conven. §. 2. J. de satisdat. tut. & c. Don. Enucl. lib. 15. c. 22.* idque maximè procedit in concernentibus administrationem, non vero in aliis; in multis enim quoque differunt *vid. Munoz. de Escobar. de ratiocin. administ. c. 6. n. 44. in fin. glossa in l. ventri verb. regula ff. de tut. & curat. datis ab his & c. Don. Enucl. d. l.* Ampliatur hæc thesis de curatoribus *ib. 24.* limitatur autem *ib. 31. 32.*

III. in ad-
ministrato
ribus Reip.

XIV. Porro III. uti novum non est, pupillum & rempubl. in multis à jure æquiparari *l. 3. C. de jur. reip. l. XI. Eberh. loc. leg. 66.* ita & in servando conveniendi ordine paribus ferè ambulare passibus apparet *ex l. 3. pr. ff. de adm. rer. ad civ. pertin.* Pluribus itaque ejusdem administratione commissâ, eodem modo, quo in tutoribus, distingvendum est *ex d. l. 3. l. 1. & 2. C. quo quisq. ord. conven.* an ipsis simul & pro indiviso nec separatis portionibus illa sit injuncta, & non pro virili portione sed quisque in solidum Reipub. obligatur, & Collegæ nomine tenetur, licet non gesserit *l. 21. pr. ad municip.* vel etiam administratio privatâ autoritate divisa sit. *d. l. 3. pr. Ratio est in l. 2.*

§. 8.

§. 8. eod. nec solum hi, sed etiam, qui eos nominavere *l. 23. C. de suscept. præpos. & arcar. lib. 10.* Ordo autem eos conveniendi, si non omnes gessere, deque eo non servato excipiatur, dabitur talis: ut imprimis, qui reip. negotia gesserunt, eorumque heredes, tum rerum, quas in fraudem alienarunt, possessores & fideiussores (extra vero fraudem hi ante illos sec. *l. bes. s. in fin.*) si qui pro eo caverunt, in solidum conveniantur, mox peractis omnibus periculum agnoscat, qui non idoneum nominavit, postremo ceteri ex administratoribus, qui reip. negotiis se non immiscuerunt. *l. 11. & 13. ff. ad municip.* quæ tamen accipiendæ sunt sec. *legem 3. C. quo quis q. ord. de iis administratoribus, qui simul ad regimen civitatis assumti add. Perez. n. 6. d. 1.* quales erant duumviri *d. l. 3.* quippe qui præcipuum inter municipales magistratus s. administratores obtinebant locum *l. 1. de alb. scrib.* & similes duobus consulibus Pop. Rom. *Perez. in C. de mag. municip. & de decur. n. 24.* In aliis enim magistratibus sive administratoribus, quorum pro necessitate Reip. varia sunt genera, licet unum corpus sint. *vid. Wes. C. de magist. municip. n. 3. & 7. & ff. de decur. n. 4.* collegæ hoc casu ante nominatorem sunt conveniendi *d. l. 1. & 2. quo quis q. ord.* Atque hoc ultimum in prioribus illis procedit, non tantum si quidam sese abstinere, sed etiam quando omnes gessere, & uno ex illis convento condemnatoque servari, quod debetur, non potest. Nam & tunc is, qui collegam hunc condemnatum s. nominavit, in univrsum convenitur, *d. l. 13. in fin. ff. ad municip.* ac consequenter ordinis exceptio locum sibi vendicat, quamvis ante istius conventionem non facile competere possit ob ea, quæ supra *l. b. 9. de tutoribus* dicta fuere. Ampliantur hæc, quæ jam attulimus, *l. b. 24. limit. l. b. 31. 32.*

C

XV. Quod

Quid obri-
neat si se-
paratis por-
tionibꝫ ad
ministra-
tionem su-
scipere.

XV. Quod si verò separatis portionibus ad muneris alicujus administrationem quidam nominati fuerint, singuli ab initio pro portione, quam administravere, quæque ipsis fuit assignata, solum sunt obligati, ac pro eâ prius conveniendi, item heredes eorum & fidejussores, ac si qui alli ob eorum personam congredi possunt, & solidâ indemnitate Reipub. non servatâ tunc demum eorundem creatores sive nominatores, quos velut fidejussores placuit obstringi; ac si nec illi quidem sufficient, novissimè participes muneris sive collegæ interpellandi, non quidem ex propriâ obligatione, cum pro portione tantum suâ conveniri ab initio possint, sed saltem ob culpæ nexum vel neglectam in officio inspectionem *add. l. 9. §. 8. de adm. rer. ad civ.* tanquam quæ non ante ipsis imputari possit ac ostendi, usque dum hi omnes sint excussi *vid. d. l. 2. §. 4. C. quo quisqꝫ ord. l. 3. C. de conven. fisc. debet.* Quamquam autem hic casus quoad duum viros cum superiori coincidere videatur, nihilominus tamen aliqua adhuc differentia inter ipsos est conspicua, atque expressè habetur in *d. l. 3. C. quo quisqꝫ ord.* illic enim ab initio statim in solidum mutuo periculo sunt obstricti etiam ante intercessorum excussionem, ac frustra aliàs de eorum conventionem dubitatio moveretur in *d. l. 11. §. 1. ad municip.* hîc vero ex post facto demum, & ubi culpa factâ omnium excussione est detecta, in subsidium obligantur. Quod similiter ampliatur *th. 24. limit. th. 31. 32.* Et hanc distinctionem atque conveniendi ordinem in omnibus tam publicis quam privatis administratoribus esse observandum dicit *Munoz de Escobar. c. 4. n. 14.*

XVI. Ulterius autem ad prædictum conveniendi ordinem generaliter notanda sunt sequentia 1. quòd ad
exam.

exemplum tutorum. arg. l. 39. §. 10. ff. de adm. peric. tut. & c.
 administrator ejusque heres & fidejussor, idem est in
 nominatore, l. 2. C. de peric. nomin. ob id saltem Reip. te-
 neantur, quod durante eorum administratione non recte
 gestum est. l. 3. §. 1. in fin. d. adm. rer. ad civ. pertim. l. ult. §.
 9. eod. non vero quod post singulorum mortem dolo vel
 culpâ collegarum accessit. l. 1. in fin. C. quo quisq. ord. l. 1.
 ff. de oper. publ. Christ. dec. Belg. vol. 5. d. 81. n. 36. vel ante ejus-
 dem administrationem jam dum gestum fuit. l. 23. C. de
 decur. ad quam vid. Dn. Tabor. de oblig. success. in off. c. 3. n. 10.
 & seq. add. Perez. n. 14. eod. Ratio in l. un. C. ut nullus ex vi-
 cancis pro alienis & c. lib. 11. nisi fortè suâ sponte id su-
 sceperint, quo refert Dn. Tabor. d. l. numer. 11. in fin.
 l. 36. §. 1. in fin. ff. ad municip. 2. quod exemplo quoque
 tutorum l. 53. ff. de adm. & peric. tut. l. 39. §. 10. eod. l. ult. in
 quibus caus. tut. & c. ita demum collega ex persona sui col-
 legæ conveniri debeat, si nec ipse nec cautio ipsius tem-
 pore depositi officii, quo conveniri potuit, idonea fuit. l. 3.
 C. de probat. d. l. 11. pr. ad munic. Idem sicut in magistratu
 tutores cum satisfatione dante d. l. 53. in fin. ita etiam in
 administratoris nominatore obtinet. l. 15. §. 1. ff. ad muni-
 cip. l. 1. C. de peric. nom.

XVII. Affine huic IV. est, quando filius adhuc in ^{IV. in pa-}
 potestate patris constitutus cum ejus consensu (etiam ta- ^{tre pro fi-}
 cito l. 2. pr. ff. ad municip. l. 1. C. de filiisfam. & quemadmo- ^{lio ratio-}
 dum. idque favore Reip. Perez. in C. eod. n. 5. secus in pu- ^{ne officii}
 pillio l. 7. de tutel. & l. 1. C. quod cum eo qui in alien. pot. gest. eo suscepti ^{publici ab}
 Perez. d. l.) munus aliquod publicum suscepit, quod cun- ^{convento.}
 que illud sit d. l. 1. C. quod cum eo qui & c. ibi: exemplo cetero-
 rum munerum. Cum enim ob istum præstitum consensum
 instar fidejussoris ipse ejusque heredes teneantur d. l. 2. &

eiusdem §. 5. l. 1. §. ult. ff. de mag. conven. in solidum. l. 7. de adm. rer. ad civ. pertin. consequens etiam erit, ut ea, quæ fisci & Reip. fidejussoribus competunt, privilegia habeant, nec ante conveniantur nisi filii bonis prius excussis. *l. 17. §. 2. ff. ad municip. l. 1. C. de decur.* Nec ab istâ obligatione sese liberare poterit pater filium emancipando *l. fin. §. 4. ff. ad municip.* quia dolus nemini debet patrocinari. *l. 11. §. 1. vers. interdum ff. ad exhib. l. 63. §. 7. ff. pro socio.* Quod si vero re adhuc integrâ contrariam suam voluntatem contestatus sit *sec. l. 7. §. ultim. ff. de decur. non obst. l. 2. C. de filiisfam. & quemadmodum & c. vid. Perez. num. 7. eod. munere isto civili pro filio non tenebitur l. 6. §. 4. ff. de decur. l. 5. C. eod.* licet actione de peculio, si filius aliquod habeat, adhuc conveniri possit. *l. 3. §. fin. ff. de pecul. d. l. 1. C. quod cum eo qui in al. pot. Gail. 2. obs. 27. n. 33.* Vel si etiam ante delationem & susceptionem istius muneris filius jam dum exierit à potestate patris, sive per emancipationem sive per mortem ejus, *pr. Inst. quibus mod. jus potest.* neque ipse pater neque heredes ejus ullo modo erunt obligati *d. l. 1. C. de filiisfam. & quem. l. 21. §. 2. ff. ad municip. l. 15. ff. de mun. & honor. arg. l. 1. C. de decur. vid. Caroz. d. tr. p. 2. q. 6. n. 15. & seqq.* Ampliationes hanc ad thesin spectantes vid. *tb. 24 limit. tb. 31, 32. & 34. n. 5.*

*P. in iis,
qui actio-
ne Paulia-
nâ tenen-
tur.*

XVIII. V. Excussionis exceptionem opponere etiam possunt ii, in quos res suas debitor fraudulenter alienavit. *l. 1. pr. ff. quæ in fraud. cred.* quando creditores ejus post pignoris sui prætorii in iis rebus æquè ac reliquis debitoris bonis factâ in hæc immessione constitutionem (ante enim non competit *§. 6. Inst. de act.*) hisce tamen nondum excussis ad illas revocandas adversus istos actionem intentant paulianam. Necesse enim est ut credito-

res

res non solum in ipsorum fraudem esse factum *l. 13. ff. d. r.*
ac fraudis istius possessores cum debitore conscios & par-
ticipes, si nimirum res illas titulo oneroso acceperint,
probent *l. penult. Cod. de rev. bis qua in fraud. & c.*
Sed etiam eventum fraudulosa intentionis doceant,
debitorem scilicet per ejusmodi alienationem non sol-
vendo esse factum, nec debitum suum ex iis, quae super-
sunt, redigere posse, de quo vix constare potest, nisi bona
ista prius excutiant; unde non mirum, si excussio hoc casu
est necessaria. *l. 1. C. de revoc. bis, qua in fr. cred. & l. pen. cod.*
Ampliationes hujus petas ex *tb. 24. limit. tb. 31, 32.*

XIX. VI. Casum, in quibus exceptio hæc locum et *VI. in debi-*
iam inveniatur, Dd. observant, quando creditor agit contra *toris princē*
debitorem sui debitoris nondum conventi & condemna- *palis debi-*
ti. Cùm in causa judicati, quando jam debitorem suum *toris.*
convenit, isque condemnatus sit deprehensus non habe-
re bona sufficientia ad exequendam sententiam, in subsi-
dium demum nomina ejus pignoris loco (& sic pignore
prius in iis constituto) capere atque exigere ipsi sit con-
cessum. *l. 15. §. 3. & 8. ff. de re judic. l. 2. C. quando fisc. vel*
priv. l. 5. C. de exec. rei judic. & hoc casu condemnatio ne
quidem in notoriis vel si aliunde creditor probare velit
debitorem suum non esse solvendo intermitteri potest, ex
eâ ratione, quoniam nullo jure debitorem sui debitoris al-
liàs convenire privato creditor licet *l. 3. & 11. C. de O. &*
A. l. 2. C. de hered. vel act. vend. Anton. Peregr. de jure fisci
lib. 6. t. 7. n. 26. Perez. in Cod. de conven. fisc. debit. num. 3 it:
Cyn. ad l. 3. n. 2. qn. fisc. vel privatus. Duaren. eod. Christin.
dec. Belg. vol. 3. dec. 18. n. 2. Etiam si hoc fisco forte in qui-
busdam casibus sit permissum *l. 3. §. 8. ff. de jure fisci, l. 4.*
C. qn. fisc. vel priv. Anton. Peregr. d. l. quod fortan idè fit,

quia jamdum satis ipsi per tacitam, quam ex contractu in omnibus debitoris bonis nanciscitur, hypothecam est prospectum *Gotthofred. ad d. l. 4. lit. d. Cujac. parat. eod. tit.* Oportet vero ad hanc executionem insuper concurrere confessionem debitoris, se nim. principalis debitorem esse, vel si per malitiam negare velit, ut illud in continenti probetur. *l. 15. §. 9. ff. de re judic. l. 3. C. d. t. Cyn. ad l. 2. eod.* Caterum quomodo hæc thesis amplietur vid. *thes. 24 & quomodo limit. th. 33.*

VII. in debitore tri-actore cautione non accepta solvente. XX. VII. Hæc exceptio locum habet in casu *l. 2. C. de conven. fisci. debit.* ubi debitor ratione tributorum à fisco conventus, de exactore, cui solvit, prius conveniendo excipere potest; quamvis enim ad ejus liberationem hoc, quod exactor, ipsum solvisse, retulerit in rationes publicas, non sufficiat, sed requiratur etiam, ut cautionem, quæ super eo ab exactore ipsi est exposita, tabularius subnotaverit; (hujus enim subscriptio demum fisco solutionem factam esse probat) æquum tamen est, ut prius de bonis exactoris, qui tenebatur dare apocham solutionis à tabulario subscriptam, indemnitati fisci satisfiat, & tunc, si quid ab eo servari non possit, à debitori principali reposcatur. *d. l.*

VIII. in muliere, propter administrationem à marito annona bona fisci occupare velit. *2. vid. Perez, n. 6. & 7. eod.* Cautio ergò si extet, quæ nõ promuliere, sibat contra fiscum, sed benè contra officiales, id præstabit, quod officiales primò sint conveniendi. *Christin. dec. Belg. vol. 5. dec. 9. n. 3.* Item VIII. potest uxor hæc exceptione uti, si à marito bona ipsi dotalia, nõdum mariti ac hujus nominatorum bonis discussis, ob reliqua administrationis primipilaria fisci occupare velit. *per l. 4. C. in quib. caus. pign. vel hyp. tac. cõtrahatur.* Ampliatur hoc *th. 24. limit. th. 31, 32.*

IX. in fidejussore indemnitate. XXI. IX. Hanc exceptionem ex naturam obligationis & expressam suam conventionem habet fidejussor indemnitate:

ratis: Etn Schadlos Bürge oder Rückbürge/ qui in id, quod minus à principaliservari potest acceptus est à creditore l. 41. ff. de fidejussoris & mand. l. 63. cod. l. 21. de solut. l. fin. de reb. cred. it. l. 17. l. 19. in fin. C. de fidej & mand. l. 1. C. de conven. fisc. debit. Gail. d. 2. obs. 27. n. 13. Val. Franc. c. 5. nu. 109. Est enim conditionalis debitor & ante conditionis, quæ est: si nihil aut non totum à principali exigì possit: eventum non potest conveniri. vid. l. 116. de V. O. ibiq. Duaren. l. 52. ff. de fidejuss. & mand. & quomodo differat ab alio fidejussore Gædd. ad l. 150. de V. S. Ampliatur hoc tb. 24. & limit. tb. 31, 32.

XXII. X. & XI. Vigore sæpius all. Nov. 4. & inde de-
sumtæ autb. præsentè C. de fidejuss. omnes non solum fide-
jussores personali actione ex stipulatu vel mandati & c. X. & XI.
in fidejuss
ribus & pi
gnorum
possessori-
bus.
Quod ampliatur tb. 25, 26, 27, 28. & limit. 31, 32, 34. sed et-
iam extranei pignorum possessores hypothecariâ in rem
à creditore conventi per d. N. c. 2. & autb. hoc si debitor. C.
de pign. & hypothec. hæc exceptione regulariter sese tueri
possunt, donec principalis debitor sit excussus, vel aliunde
eum non solvendo esse certò constet. De his autem in
specie est notandum, quod si debitor creditori præter hy-
pothecam & fidejussorem constituerit, qui unâ bona ipsi
obligavit, utroque prius excussio & non solvendo reper-
tore rectè conveniri possint ad restituendas illas res à debi-
tore hypothecatas. add. tb. 5. in fin. quod tamen cessat in a-
ctione Paulianâ vid. tb. 27. in fin. quæ si nec ipsa suffi-
ciant, post hæc omnia ad bona fidejussoris hypothecæ lo-
co supposita perveniatur d. c. 2. Rittersb. ad Nov. p. 3. c. 2.
n. 32. Cujus rei ampliationem viderelicet tb. 29, 30. & li-
mitationem tb. 33. n. 3. & 35. Contra debitorem autem
ipsum vel ejus heredem rem pignori obligatam possiden-
tem

tem creditor tam personalem quam hypothecariam intentare, easque uno eodemque libello alternativè conjungere potest. *per l. 16. §. 3. ff. de pign. & hypoth. Rittersb. d. l. n. 28.* Idem obtinet, si plures sint heredes & unus eorum pignus possideat. *Dn. Frantz. 1. Res. 12. num. 66.* Nec enim tanquam extraneus prætereundum potest cæterorum coheredum excussionem cum pignoris causâ sit individual. *65. de evict. Hart. Pist. lib. 3. quest. 12. n. 6. except. vid. apud Perez. C. de ber. act. n. 3.* Proinde vel pignus dimittere vel totum debitum offerre debet. *l. 2. C. si unus ex pluribus.* Et quod aliàs dicitur, quemlibet solum pro parte hereditariâ conveniendum, verum illud est quoad personales actiones & quæ recipiunt divisionem *l. 192. d. R. f. l. 139. de V. O. vid. Dn. Frantz. Exerc. 10. quest. 4. n. 20.* non quoad reales, quæ possessorem sequuntur. *l. 2. C. de ber. act. d. l. 2. C. si unus ex pluribus & c.*

XII. locum
habet in
feudis.

XXIII. Denique XII. eminet hujus exceptionis utilitas non exigua in feudis, quando quis ob onera quædam feudalia germ. *Schulden*/deficientibus iis, ex quibus aliàs exsolvi deberent, bonis, in subsidium astringitur; Cui quidem maximè locus est in feudo ex pacto & providentiâ. Feudi namque hereditarii successores, sive soli sive cum aliis cohæredibus defuncto succedant, quoniam instar heredum allodialium & simul cum ipsis ad omnia debita, quæ à defuncto fuere contracta, solvenda tenentur, hâc exceptione vix gaudere possunt. *vid. Gail. 2. obs. 154. nu. 10. & seq. Nobiliss. Dn. Prasfes Exerc. feud. 14. thes. 2. Bach. ad Treutl. vol. 2. D. 12. th. 4. lit. b.* Istiusmodi autem onera non solum à successore feudali sive sit filius sive agnatus, sed etiam ab ipso Domino, si comissa à vasallo feloniam vel nullis superstitibus successoribus feudum ipsi

ape

aperiatur, veniunt exfolvenda, cum rei cohæreant, & cum eâ ad quemlibet successorem transeant. *Berlich. 2. concl. 55. n. 35. & 80. Nob. Dn. Præs. d. Exerc. 14. tbes. 5.* Ac de Jure feudali & receptâ consuetudine nec non Electoris Augusti constitutione *p. 2. c. 46.* vel simpliciter ex feudo debentur, ita sc. ut etiamsi alia bona defunctus reliquerit, tamen à possessore feudi sint præstanda; vel demum in subsidium deficientibus bonis allodialibus ex feudo sunt desumenda. Prioris generis dicuntur, quæ propter ipsam rem feudalem à vasallo fuere contracta, & sunt (1.) debita ab ipso in feudi utilitatem versa *d. Exerc. 14. tb. 7.* cui accensetur (2.) residuum pretii, quo feudum est emptum, *d. Exerc. tb. 8.* (3.) dotalitium, i. e. ususfructus feudi, aut certus redditus ex feudo ob dotem illatam ac inutilitatem feudi à marito versam, vidua tum à Domino tum ab agnatis constituendus *d. Exerc. tb. 9. & seqq.* Et ratione horum onerum excussionis exceptio competit heredibus allodialibus; Nam cum ipsi non sufficiente feudo in subsidium demum creditoribus istorum nomine satisfacere sint obstructi, possunt, si ordine inverso conveniantur, opponere, quod sint debita feudalia, de quibus feudum seu potius possessor ejus ante sit excutiendus *per d. Nov. p. 2. const. 46. Carpz. lib. 4. resp. 69. n. 10. Nobil. Dn. Præs. d. Exerc. 14. tbes. 26.* Posterioris generis quinque potissimum numerantur (1.) debita, pro quibus feudum debito modo *de quo Nob. Dn. Præs. d. Exerc. tbes. 21, 22, 23.* est oppignorum. Ubi tamen in feudo cum consensu Domini & agnatorum hypotheca fuit constituta, illud in ditionibus Electoris Saxonie successores feudales de suo tenentur redimere, etiamsi heredes allodiales non fuerint excussi *per d. constit. 46. Berlich. d. l. n. 49. d. tbes. 24. in fin.* (2.) alimenta filiis

D

ob

ob animi corporisve vitium ad succedendum in feudo inhabilibus præstanda. *1. f. 6. vers. mutus verb: quo ei ablato se exhibere non valeat d. Exerc. thes. 18.* (3.) educatio atque dotatio filiarum *d. Exerc. tb. 17.* (4.) legitima iis personis debita, qui ob comparatum à defuncto feudum, dum sc. omnia sua bona vel maximam eorum partem in illud collocavit in eâ læduntur. *d. Exerc. tb. 19.* (5.) impensæ in funus defuncti vasalli erogatæ. *Vid. Matth. de Afflict. in c. an agnatus vel filius n. 12. Mæv. disc. levan. inop. c. 8. n. 182. Nob. Dn. Præsès d. Exerc. tb. 20.* Atque in hisce posterioris generis debitis vicissim feudi possessor, si, antequam bona hereditaria non solvendo esse inventa, heredesque allodiales excussi fuerint, petantur, de illis prius excutendis excipere potest. *vid. d. Exerc. 14. tb. 24.* Quod itidem quodammodo potest extendi per *thes. subseq. 24. n. 2. § 3. & restringi per tb. 32. n. 5. § 6.*

XXIV. Et hi sunt præcipui casus, in quibus exceptione excussionis sese tueri reis est concessum, quorum jam Ampliationes veniunt subjungendæ, eæque tum generales tum speciales. Ampliatur autem uostra exceptio in genere & quoad omnes casus (1.) quod mortuo debitore principali etiam ad heredes ejusdem vel hereditatem jacentem excutiendam opponi possit. *Gail. 2. obs. 27. n. 12. Val. Franc. de fidej. c. 5. nu. 257. § 267.* ubi tamen curator prius hereditati dari debet. *Neguz. de pign. p. 8. m. 1. n. 40. Hering. tr. de fidej. p. 1. c. 27. nu. 178.* (2.) quod, si plures rei principales, usque dum omnes & singuli sint excussi, eâ uti liceat, ac ante eos contra subsidiarios efficaciter agi nequeat. *text. in l. 2. C. quo quisq. ord. conven. Jason. in S. Item si quis n. 81. in fin. Jac. de Arena. de excuss. nu. 25. Franc. d. l.*

d. l. n. 258. (3.) eam etiam fiscus non tantum ab iis, quos
ob personam suorum debitorum convenire potest, ad-
mittere tenetur idque tam veteri *l. 47. pr. ff. de Jure fisci.*
1. C. de conven. fisc. debit. ubi Gotbofr. jung. tb. 7. quam no-
vo jure *Anton. Peregrin. de Jure fisci. lib. 6. t. 6. n. 45.* Quod
similiter in civitate seu Republ. obtinet. *l. 3. §. ult. de ad-
min. rer. ad civ. pertin. l. 2. pr. C. de debit. civ. ibiq. Perez n. 3.*
Et seqq. usq. ad n. 9. It. de Jure Reip. n. 12. cui jung. l. fin. §. 2.
d. adm. rer. ad civ. pertin. Sed etiam ab excussione ipsâ in
sefe exercenda non est exemptus *per l. 2. Cod. ad l. Jul. de vi
publ. vel priv. it. arg. l. 3. C. de fidej. Et mand. Neguzant. d. tr.
p. 8. m. 1. num. 16. in fin. Hering. d. p. 1. c. 27. nu. 155.* sive sit
debitor principalis sive debitori principali successerit pro-
pter delictum fortè *l. 17. l. 37. ff. de Jure fisci,* vel alio modo
de quo latè *Gail. l. 2. de pac. publ. obs. 16. Et O. 1. 90. nu. 2.*
Caroz. d. p. 2. c. 12. n. 6. Et 7. Fachin. 8. contro. cap. 15. Val.
Franc. d. l. n. 256. Et 266. (4) regulariter locum habethæc ex-
ceptio in omnibus causis in quibus solâ facti veritate in-
spectâ & ut Dd. loquuntur, velo levato ex bono & æquo
procedendum est. *Dn. Frantz. Et ibi all. d. 1. res. 12. n. 58. He-
ring. d. p. 1. c. 27. n. 288.* cujusmodi sunt causæ executivæ,
quando conventionem partium vel statuto in loco aliquo
extante ita est provisum: quod instrumenta liquida reco-
gnita mereantur executionem paratam non obstante ali-
qua exceptione. Cû illud regulariter intelligendû sit sal-
tè de frivolis, illegitimis & in continenti non probabi-
libus exceptionibus, non vero de iis, quæ contrario modo
se habent, *Clement. sepè de V. S. Coler. de process. execut. p. 4.*
c. 1. n. 1. 5. 10. Et 42. Fachin. d. 8. contro. c. 53. §. tertia con-
clusio. qualis hæc nostra, cujus notorietas à lege præsumi-
tur & simul ac modò acta sunt inspecta, ex ipsâ naturâ

contractus tacitè quasi resultat. *Coler. d. l. n. 94. Zanger. d. exc. p. 3. c. 26. n. 94. Carpz. Jurisp. forens. p. 2. const. 18. def. 4.* cui sententiæ usum quoque astipulari dicit *Mævius ad jus Lubec. lib. 3. t. 5. art. 1. n. 13.* Idem de instrumento guarentigato est judicandum. *Dn. Franz. d. Res. 12. n. 49.* & de causis coram arbitro componendis, ita ut ex hac ratione sec. *Bald. relatum à Neguz. d. l. n. 30.* si laudum non factâ excusatione sit latum, ex eo solo peti possit reductio *add. Caroz. d. tr. p. 2. quest. 49. n. 2. Et q. 31. nu. 18.* Ac eorum opinio nequaquam subsistere potest, qui hanc exceptionem tanquam ordinem respicientem de apicibus juris esse statuentes, omnem in istiusmodi causis tanquam ex b. f. dijudicandis *sec. l. 29. §. 4. ff. de mand.* eam opponendi licentiam reo adimunt, tantumque in ordinariis processibus illi locum relinquunt, cum nulla lex eam ita nuncupet, imò contrarium potius constet ex *d. Nov. 4. c. 1. vid. th. 6.* nec ordinem juris sive processus, sed grave partis præjudicium concernat, interest enim ejus, ut potius principalis antè excutatur, quam ut ipse novo deinde judicio, si fuit velit recipere, contra eum experiri cogatur. *vid. Neguz. d. l. n. 31. in fin. Caroz. d. p. 2. q. 31. n. 11. Et seqq. Bach. de pign. lib. 3. c. 17. n. 7. Dn. Franz. d. res. 12. n. 53. Carpz. d. p. 2. c. 18. def. 7. nu. 7.* ut proinde planè incongruè *d. l. 29. §. 4.* huic rei aptetur. Hinc quoque sec. Juris Civ. veritatem idem in causis mercatorum esset asserendum, *vid. Fachin. 8. controv. c. 53.* sed quia in his consuetudine ferè Europæa aliud est receptum, huic non erit temerè reluctandum *Dn. Franz. d. res. n. 58. vid. infrà th. 37. n. 3.*

XXV. Hæc ita genere. In specie autem & singulis quod attinet casus, ea in IX. casu ampliatur I. Quod *d. N. c. 1. quod eo 4. c. 1.* non solum de fidejussoribus propriè ita dictis ac per *Ampliat. d. N. 4. c. 1. quod eo 4. c. 1.* uti possint *stipu-*

stipulationem constituendis cæterisque qui nominatim
 inibi recensentur, sit intelligendum, sed generaliter etiam
 de omnibus, qui pro alio intercedunt, quocunque modo
 id fiat. *add. l. 3. §. 5. ff. de pecul.* dummodo obligatus ma-
 neat ille alius. *Cyn. d. autb. presente n. 3. in fin. Val. Franc. d.*
tr. c. 5. n. 187. idque propter generalem *d. Nov.* constitu-
 tionis decisionem *Id. c. 1. n. 26. c. 5. num. 193.* Cujusmodi
 sunt (1.) ii, qui rem ab alio debitam se soluturos constitu- (1.) consti-
 unt sive nudo pacto promittunt. de quibus *vid. Coler. d. tr. tutores.*
p. 1. c. 10. n. 254. Carpzov. d. p. 2. constitut. 18. def. 2. num. 6.
Et seqq. Quamquam si Holoandri interpretationem, qui
 græcum vocabulum ἀντιφωρητῆς reddit per constitutæ pe-
 cuniæ reum, vulgata verò versio per sponforem. *add. Val.*
Franc. d. c. 1. n. 21. in fin. sequi velimus, de his etiam *d. N. 4.*
 expressè loquatur, istâ tamen nunc omisâ & retentâ *Dd.*
 communi opinione ad eam porrò confirmandam sola
 sufficit *l. ult. C. d. constit. pec.* quippe quæ rationem conti-
 net, propter quam omne id, quod in jure nostro de fide-
 jussoribus disponitur, etiam in constituyente meritò lo-
 cum sibi vindicare debet. *add. Eberb. hoc leg. 81. n. 2. Zæf.*
ad ff. d. constit. pec. n. 21. nisi vel casus expressè sit exceptus,
 vel manifesta quædam ratio diversitatis militet *Val. Franc.*
d. l. n. 26. quæ hîc planè nulla subest, cum hujus obligatio
 æquè ac fidejussoris accessoria sit, præexistens aliquod de-
 bitum requirens. *l. 11. §. 1 ff. d. t. Zæf. n. 5. eod. Perez n. 4. C. eod.*
 Hinc etiam pro alio si quis se soluturû constituit, eum ad-
 huc obligatum manere dicit *l. 28. ff. d. const. pec.* quod mul-
 tò magis procedit post *l. 2. Et ult. C. de novat. §. ult. quib. mod.*
solvitur obligatio add. Gail d. 2. O. 28. n. 4. Et 30. n. 3. Et 4. O. imò
 cùm hodiernis moribus usuque forensi Germaniæ gene-
 rali æquitatis ac communis commerciorum usus intuitu

aliam ferè formam fidejussiones habeant, & stipulationum solennitas in desuetudinem abierit, ita ut etiam per epistolam & procuratorem fides interponi & accipi possit, nudisque ex pactis actiones oriantur, *Hering. d. tr. c. 11. n. 76.* constitutum à fidejussione vix discerni poterit; *Perez in C. de fidej. n. 2. Ampliat. vid. tb. 24. limit. tbes. 31. 32. & 34.*

(2.) qui sese *tanquam principales obligat* XXVI. (2.) qui sese pro aliis tanquam principales constituunt, modò non ex aliis præterea additis verbis manifestò appareat, quem expromittendo & animo novandi debitum principalis debitoris in se recepisse. Quamvis autè & hæc verba ad inducendam hujus beneficii renunciationem omninò sufficere probabile alicui videri posset, probabilius tamen est, isti verborum formulæ non subesse renunciationem, quam expressam esse oportet, si quis ab isto beneficio debet excludi; In dictis autem verbis nreperitur quidem vocabulum renunciationis vel aliud quidpiam eidem æquivalens. Quò facit etiam *l. 3. C. de fidej. & mand.* quemadmodum enim inibi quis cum alio fidejubens expressâ suâ de solido conventionem sibi in exceptione divisionis præjudicare nequit, cum & sine hæc ipso jure in id teneatur; Ita & hîc pro alio fidejubens & sese principalem constituens beneficium excussionis à jure sibi concessum non amittit, cum & absq; isto pacto quoad effectum pro tali habeatur, ac jure quidem veteri semper, dum ante principalem debitorem poterat conveniri. Jure vero novo eo demum excussio & existente non solvendo, ut itaque hæc conventio conditionem juris hanc exceptionem huic actui tacitè inesse volentis nequicquam immutet, nec tam à jure dissentiat, quam eidem consentiat. *d. l. 3. add. l. 54. §. 1. ff. locati;* Cum expressio eorum, quæ

quæ tacitè alicui actui insunt, nil quicquam operetur. *E: verb. loc. leg. § 2. n. 37. Gotbofr. ad l. 3. ff. de leg. 1. & hanc sententiam sequitur Theff. dec. 166. & ibi all. n. 2. Val. Franc. d. c. 5. n. 192. & seqq. Dn. Franz. Exerc. 10. q. 8. Perez. C. de fidejuss. n. 24. Christin. dec. Belg. vol. 1. d. 135. per tot. Quæ confirmatur etiam const. Elect. Saxon. 18. p. 2. ad quam vid. Carpzov. def. 2. n. 3. & Schultz. Synops. Inst. de fidejuss. contrarium acriter propugnat Hering. d. p. 1. c. 27. nu. 84. usq. ad 139. Multò magis igitur hâc exceptione gaudebit (3.) is, qui se quidem principalem constituit debitorem, sed tamen non aliter, quam in eventum non factæ ad præfixum terminum per principalem solutionis. Hic namque est quasi sponzor iudemnitatis. *Coler. d. p. 1. c. 10. nu. 260. Val. Franc. n. 198. Hering. d. c. 27. n. 82. Dn. Habn ad Wes. de fidej. n. 5. verb. aut excusis in fin.* (4.) qui sub hâc conditione promittit: si reus non solverit; Hic enim quamvis olim, posteaquam reus interpellatus non solvebat, vel alio modo in morâ constituebatur, protinus à creditore poterat exigi. *16. §. ult. ff. de fidej.* hodiè tamen existente istâ conditione idem juris est, ac si purè & absq; ulla conditione fidejussio fuisset concepta. *Franc. c. 4. n. 82. limit. quædâ inf. ib. 34. n. 2.* (5.) qui additâ clausulâ: *Alles treulich sonder Argelists/und ohne Geserde; fidejussit. vid. Carpz. d. const. 18. def. 3. Hering. d. tr. c. 17. n. 25,* horum singulorum rursus ampliat. *vid. thef. 24. & bis thef. subseqq. 27. & 28. limit. thef. 31, 32, 34.**

VXVII. II. Ampliatur, quod, etiam si quis de prædictis obligatio suæ addiderit hæc verba: se præcisè & absque ullâ exceptione: *Ohne etnigen Behelff; soluturum esse, nihilominus tamen beneficio excussionis uti possit. Carpz. 2. Resp. t. 6. r. 73, n. 9. ubi n. 14. idem obtinere dicit, si statutum alicu-*

alicubi extans à fidejussore similive intercessore istud requirat,
per ea, que tradit Eberb. loc. leg. 120. num. 10. Siquidem extra
controversiam esse testantur, istam generalissimam re-
nunciationem propter ejus obscuritatem, & incertitudi-
nem parùm aut nihil operari. per l. 56. §. 3. ff. mand. l. 17. C.
eod. l. 40. vers. quamvis enim. ff. de jure fisci. vid. Val. Franc.
d. c. 5. n. 348. Hering. d. p. 1. c. 27. n. 168. III. Quod fidejuf-
sor etiam creditorem, qui pignus simul à debitore habet,
compellere possit, ut illud vendat prius, quam ad ipsum
deveniat vid. Hart. Pist. obs. 80. n. 2. & 3. Rittersb. d. p. 3. c.
2. n. 30. Franc. d. c. 5. n. 176. Carpzov. d. p. 2. const. 18. def. 22.
diff. Hering. d. tr. c. 20. §. 13. n. 18. Unde etiam ob hoc ipsum
actione Paulianâ prius agi oportet, quam adversus fide-
jussores quis experiatur arg. l. 1. & 4. C. de mag. conven. li-
mit. quâdam est in tb 31. n. 2.

quid obri-
neat, si pi-
gny credi-
tor à debi-
tore habe-
at.

Si induci-
as morato-
rias debi-
tor impe-
tret.

XXVIII. IV. Quod etiam in casu, quando debitor
principalis inducias moratorias impetravit, istud benefi-
cium salvum adhuc habeat, ita ut durantibus iis ad solu-
tionem adigi nequeat, donec finitis iis constiterit, solven-
do sit principalis nec ne. Cum enim fidejussor ab initio
simpliciter absque renunciatione interveniens non aliter
sefe obligâsse intelligatur, nisi quatenus ille excussus &
non solvendo fuerit repertus debitor principalis, indeque
etiam ad hoc obtinendum exceptio ista jure civili ei pro-
dita sit, hanc per ejusmodi rescriptum principem rursus
ipsi auferre voluisse minimè est præsumendum per l. 7.
verb: quod non ledat alium. C. de prec. imper. offer. l. 4. C. de
emanc. liber. vid. omninò hanc rem pluribus confirmantem.
Zæf. ad ff. de except. n. 28. it. Franc. d. tr. c. 3. n. 162.

habet locū
non solum
in generali

XXIX. X. & ult. casus ampliatur 1. quod procedat
non solum in generali sed etiam speciali hypothecâ.
Quan-

Quantumvis non levis sit controversia an de hâc *d. N. 4. sed etiam*
c. 2. sit intelligendum, uti videre est ex iis, quæ tradit *Theſ. ſpeciali by*
ſaur. dec. 51. Pro neg. enim confirmandâ potiffimum, af-
fertur, quod *Justinianus in Nov. 112. c. 1. verſ. ab hoc.* diſer-
tè de pignoribus rerum ſingularium contrarium aſſerat,
pro quâ ſententiâ faciunt etiam plura alia, quæ videri poſ-
ſunt apud *Magnif. Dn. Frantz. 1. Ref. 12. n. 12. & ſeqq.* Sed
hiſce non obſtantibus contrarium tanquam *d. N. 4. c. 2.*
verifimilius aſſerere non veremur moti i. generalitate
textus, cùm quod dicitur de genere, dicatur etiam de qua-
libet ſpecie ſub eo contentâ, quod argumentum ſemper
procedit eo reſpectu, quod ſub genere comprehendatur
ſeu contineatur ſpecies. *Eberh. loc. cit. n. 2.* idq; confirmat 2.
ipſa *N. 112.* Si enim *d. N. 4. c. 2.* non de utraque ſed genera-
li modo hypothecâ eſſet intelligendû, quorſum opus fuiſ-
ſet hâc peculiari ſanctiõne de caſu ſpecialis hypothecæ ab
ipſo debitore, lite quâdam inter ipſum & venditorem ſu-
per eâ per actionem hypothecariam (uti textui magis eſt
conſentaneum. *Dn. Frantz. d. ref. n. 26.*) motâ, diſtractâ,
quod ſc. rectâ adverſus emtorem hypothecariâ creditor
experiri poſſit, cum ſatis jure anteriori ipſi cautum fuiſſet,
utpote quod ſecund. diſſidentibus ſpeciales omninò non
comprehendit. Nunc autem dum tam operoſè *Justinianus*
de hoc ſpeciali caſu diſpoſuit, evidentè patet, quod
d. N. 4. de utrâque ſpecie ſit intelligenda. Nec dici etiam
potèſt, quod, licet forte *d. Nov. 4.* de ſpeciali etiam loqua-
tur, tamen huic conſtitutioni per *d. Nov. 112.* quæ ſeptem
annis *d. N. 4.* poſterior. *Dn. Frantz. n. 22. Ritterſbuſ. part.*
3. Novell. c. 2. n. 34. quoad hypothecas ſpeciales fuerit de-
rogatum. Non enim juriũ temeraria correctio admit-
tenda eſt. *arg. l. 35. pr. C. de inoff. teſt.* præſertim quæ ut *d.*
E Nov.

Nov. 4. naturalem in sese continent æquitatem & accurate studio sancita sunt, quod in nostro casu à Justiniano factum esse, superius tradita *ib. 6.* satis demonstrant. Nec verisimile est, si per *d. Nov. 112.* mutationem aliquam intendisset Imperator, quod silentio illud præterisset, cum, uti dictum, tantum sermo ipsi sit in eâ de speciali casu, quando debitorrem nominatim hypothecæ suppositam lite contra se à creditore motâ alienavit, nec ex pretio ejus creditori satisfecit, tunc enim licentiam habet creditor rem à debitore venditam vigore *d. Nov. 112.* à tertio possessore vindicare, donec ei pro debito satisfiat. Id autem ob factam à creditore litis contestationem esse constitutum, ut clarius evadat, præsupponendum est, quod Justinianus in *d. Nov. 112.* principaliter disponat de rebus litigiosis, quæ sint & quomodo fiant, & cum ex Cod. constet *t. t. d. litigios.* earum alienationem prohibitam esse, facile dubitatio alicui suboriri posset, an illud etiam obtineat in hypothecis lite super iis inter debitorem & creditorem pendente; Cujus dubitationis præcavendæ gratiâ postea in *vers. ab hoc.* speciales (nam de generalibus *us apparet ex §. fin. vers. ex quo claret.* res minus dubia est) excipit hypothecas, statuitque, quod etiam si lis de illis mora sit, eæ tamen litigiosæ non fiant, cum data *pr. Nov.* definitio litigiosi illis non competat, s. quod idem est, lis dominium, quod debitoris manet, non concernat, nec propterea alienationem impediatur, modò ex pretio earum creditori satisfiat, hoc verò intermisso procedat, quod jam ante diximus. Et hæc nec aliâ consideratione hypothecas speciales Justiniano in *d. N. 112.* in mentem venire potuisse alterius etiam elucescit ex hoc, quod de reliquis casibus, ubi lis nulla intercedit, dubitatio plane esse

esse non possit, sed frustraneum esset quærere vel dubitare, num alienationes licitæ sint, postquam jure certo jam pridem hoc ita constitutum est. *vid. l. 9. C. de pign. l. 10. C. de remiss. pign. l. 12. C. de distr. pign. junct. l. 18. S. 2. de pign. act. arg. l. 34. S. ult. cum l. seq. de evict.* Ratio autem differentia hujus rei à *Magn. Dn. Frantz. laud. ref. 12. nu. 31.* assignatur talis, quòd re, quæ specialiter obligata est, vendita creditori magis noceri possit, quàm ubi is generalem hypothecam habet, & una vel altera res ex bonis debitoris distracta fuerit, cum is ex cæteris suum consequi possit. Quà de causâ & aliàs generalis hypotheca bonorum non impedit, quo minus servi manumittantur, quod non ita est, si servus specialiter obligatus est. *l. 1. 2. C. 3. C. de serv. pign. dat. l. 9. in quib. caus. pign. tacit. contrab. l. 29. pr. qui C. à quib. man.* Unde *l. 4. l. 24. 25. l. 27. S. 1. eod. tit.* explicanda. Hactenus *Dn. Frantz.* Quibus accedit etiam, quod malitia debitoris lite pendente rem specialiter obligatam alienantis ingens nimis in ordine agendi præjudicium aliàs afferret creditori. Utut enim in lite maneret debitor iste, & utut creditor in eâ superior existeret, eadem tamen ipsi (creditori) noviter tela pertexenda esset, qui novo processu adversus novum possessorem opus haberet, Et ubi novus hic processus inchoatus, novus possessor proculdubio excussionis opponeret exceptionem, atque denudò misero creditori redeundum esset ad debitorem principalem: quem personali actione per aliquot menses aut annos etiam examinatum, si non solvendo deprehendisset, tandem penè tot moris vexato creditori liceret hypothecam persequi, nisi novis interim nodis rem implicuisset sui juris tenacissimus possessor; uti hæc in discursu suo juridico de litigios. dubitationis gratiâ *an nim.*

res per actionem hypothecariam litigiosa fiant? eleganter adducit *Vir Nobiliss. Ampliss. Consule. Dn. D. Thomapof. 6. n. 68.* Ad hoc igitur malum evitandum æquum visum Imperatori, ut remedio aliquo creditori succurratur, licentiam prouide hoc in casu in *d. N. 112.* creditori dedit, sine præviâ principalis debitoris excussione contra tertium possessorem experiri. Hocque speciali remedio indiget solùm, ubi possessor rem ignorans ejusdem oppignorationem sibi comparavit, si enim scivit, non tantùm jure communi etiam citra vitium motæ litis hæc exceptio cessat. *vid. inf. ib. 36. inf.* sed etiam, quando emtor litis pendentis fuerit conscius, aliud propterea remedium promtius & expeditius competit, estque desumptum ex *l. 57. §. 1. de adm. & peric. tut. jung. Magn. Dn. Frantz. d. 1. Ref. 11. n. 97.* quo sine novo processu statim litem aduersus istum possessorem exequi licet, quasi in fraudem non creditoris duntaxat, sed ipsius judicis & futuræ executionis factâ alienatione. Quo in casu hujus sententiæ habemus *Fachin. 10. contro. c. 10. Rittersb. d. p. 3. c. 2. in fin. Gudelin. de Jure Novissimo lib. 4. c. 7. vers. similiter. Dn. Frantz. d. ref. 12. Perez. in C. de pign. & hypoth. n. 15. Nec non Amplissima Facultatis Juridica hujus loci duo responsa, quorum prius Mense Majo Anno 1609. ad requisitionem Sebastiani Müllers zu Arnstadt prolatum ita sese habet: Wofern euer Pfleg-hafft in sich bey ihren Ehwirth Anhard Nickeln ihres Schadens nicht zu erholen / und mit dem gehaltenen Tausch nicht zu frieden / so ist sie die zweene Bauren / welche von ihren Ehemann die ihr ausdrücklich verpfändete halbe Hussen Landes ertauscht / gebührllich zu belangen wohl befugt: Sonsten aber sich an ihres Ehwirths noch habende Güter / zu halten verpflichtet / W. N. W. Posterioris Mense Aprili hujus anni 1653. ad consultationem Heinrichi Alberti Behren / LL. Stud. zu Naumburg / pronuntiati verba sunt hæc: Ob ihr wohl zu euren Besuff erstehe*

textus

textus juris und autoritates Dd. auch daß die obgedachte Mühle in specie & quidem cum pacto executivo dem Gläubiger verpfändet/ und verschrieben worden/ anführet/ dennoch aber und wofern derselbige sich an seinen debitore erholen kan/ so ist er an denselben und seine noch in Besitz habende Güter sich zu halten schuldig/ und den tertium possessorem erst nach beschehener excussion des principal-schuldners zu belangen befugt. W. R. W.

XXX. II. Ampliatur, quod etiam locum habeat in hypotheca tacita s. legali *Caroz. d. tr. p. 2. q. 6. n. 20. Neguzant. p. 8. m. 1. n. 21. ubi num. 22. hoc etiam de jure Digestorum affirmat per l. 47. ff. de jure fisci. Unde etiam mulier repetens dotem sec. eund. n. 23. Et ibi all. contra tertios possessores bonorum mariti agere non potuit, nisi prius ipso excusso, quamvis dos aliàs sit privilegiata, add. Gail. d. O. 27. n. 9. Val. Franc. d. c. 5. n. 173.* III. etiam si creditor contractui pignoris pactum adjecerit, ne bonorum debitoris excussionem ullo modo facere cogeretur. *Carpz. d. p. 2. c. 18. def. 17. nu. 4. cum in præjudicium tertii pacisci non liceat l. 74. ff. de R. J.*

XXXI. Visum haftenus est, ex quibus causis nostra exceptio competat & cum effectu opponi possit. Cum autem plurimi etiam dentur casus, in quibus vel ob defectum unius & alterius requisiti ad eam necessarii, vel ob factum ipsius rei vel aliam aliquam specialem rationem cessat & virtute sive effectu suo destituitur, restat, ut eos, quot quidem hinc inde colligere licuit, singillatim nunc subjungamus. Non incommode autem dividi possunt in Generales & Speciales, quorum Illi contingunt cum ratione Rei conventi tum conveniendi s. principalis. Respectu hujus cessat (1.) si sit *absens* in longinquâ s. nimis remota quadam regione, ita ut sine gravi rei familiaris dispendio & magna difficultate ejus copiam creditor habere nequeat. *Carpz. d. p. 2. const. 18. def. 11. Et 20. Hering. d. p.*

Quando cesset exceptio excussionis.

l. c. 27. n. 262. neque etiam à reo convento adduci possit. d. N. 4. c. 1. & 2. Gail. d. O. 27. n. ult. Val. Franc. d. l. n. 331. quo casu creditor habet electionem, utrum fidejussorem praesentem an reum principalem absentem velit convenire, Cyn. aath. prae f. C. de fidej. n. 3. aut pro absente habeatur add. th. 4. n. 2. qualis est non solum is, de quo jam dum per actoris probationem vel aliunde eum non esse solvendo judici constat, cum quae sunt certa, non amplius sint certioranda. Gail. d. O. n. 14. usq. ad 20. Coler. d. p. 1. c. 10. nu. 343. Val. Franc. d. tr. c. 5. n. 315. usq. ad 338. Hering. d. c. 27. n. 199. Carpz. d. p. 2. c. 18. def. 15. & 20. ubi simul probandi modos observa, de quibus etiam agit Berlich. p. 2. concl. 24. n. 143. Sed etiam, qui vel difficulter admodum conveniri potest, quia potens, Tyrannus, injuriosus, rixosus &c. cum non solum ex facultatibus sed etiam conveniendi facilitate quis idoneus judicetur per l. 2. ff. qui satis d. cog. Gomez. d. 2. ref. 13. n. 14. vers. quinto limita. Gail. n. 25. Coler. n. 344. Val. Franc. n. 326. Hering. d. p. 1. c. 27. n. 273. quò referunt, si quis pro rege, principe, magnate, fisco, senatu, aliave communitate fidejusserit. Gomez. d. l. Berlich. p. 2. concl. 24. n. 26. Carpz. d. p. 2. const. 18. def. 9. de quo tamen vide Hering. c. 7. n. 276. & d. p. 1. c. 27. n. 155. Idem est, si bonaejus extra territorium jus dicentis in locis admodum longè remotis & diffitis existant, nec nisi difficilem & incommodam excussionem admittant. Carpz. d. p. 2. c. 18. def. 14. Caroz. d. p. 2. quast. 34. nu. 2. & 3. Hering. d. c. 27. n. 243. Coler. n. 343. Val. Franc. n. 273. Vel non efficaciter tenetur, quia naturaliter tantum est obligatus. Dd. per l. 25. de fidejuss. fac. etiam l. 48. eod. veluti pupillus l. 1. d. Novat. l. 127. de V. O. l. 95. §. 4. de solut. add. Bach. ad Wesf. tit. de pact. n. 4. ii. servus. l. 14. ff. de O. & A. Cyn. d. l. Gail. n. 20. Coler. n. 356. Val. Franc. n. 349. Hering. d. l. n. 259. Bach. de pign. l. 3. c. 17.

c. 17. n. 8. Magn. Dn. Frantz. d. res. n. 80. (2.) Sille quidem excussus sed bona emitorem non inveniunt. Hippol. de fidej. n. 18. Gomes. d. n. 14. sub fin. Coler. c. 10. n. 345. Val. Franc. nu. 406. Hering. d. p. 1. c. 27. n. 241. (3.) Si obligatione suâ liberatus sit factâ novatione in personam alterius rei conventi. Non enim ex eâ amplius conveniri poterit, cum ista vetus obligatio jam dum extincta, inque ejus vicem iste noviter substitus sit per l. 2. C. de Novat. & deleg. & §. 3. pr. J. quib. mod. toll. obligatio. lim. quadam t. b. 34. n. 2.

XXXII. Respectu itaque Rei conventi cessabit (1) si in dictam delegationem consenserit sive animum novandi declaraverit l. 1. C. d. t. dum, uti dictum, hoc modo derivando in se alienam obligationem atque debitum absque omni conditione in locum primarii debitoris substituitur. Sciendum autem est, hoc nominatim agi oportere atque disertis verbis exprimendum nec enim hodie in dubio novatio præsumitur facta. l. fin. C. d. t. & §. 3. circa fin. Inst. quibus mod. toll. obligatio. Gail 2. O. 28. num. 4. Quamvis Dd. etiam ex manifestis simis conjecturis interdum eam demonstrare velint, de quo vid. Coler. a. c. 10. n. 26. & 207. Val. Franc. d. c. 5. n. 201. (2.) Si reo principali heres extiterit arg. l. 95. §. 2. in fin. de solut. quia per confusionem ejus obligatio tunc extinguitur, nec amplius suam sed principalis personam repræsentat vid. l. 13. ff. de duob. reis l. 5. pr. ff. de fidej. l. 21. §. 2. verb. nec bis & c. l. 31. §. 5. de solut. l. 93. §. 2. cod. l. 62 de R. J. l. 24. C. de fidejuss. Hippol. de Marfil n. 20 Hering de fidejuss. c. 20. §. 16. nu. 31. Caroz. d. p. 2. c. 58. nu. 4. Carpz. d. p. 2. const. 18. def. 13. Hart. Pist. l. 3. quæst. 11. pr. ubi n. 14. bene notat quod si forsan cum inventarii confectio-
ne hereditatem adierit, ipsi nihil proficiat, quin ultra vires hereditarias teneatur, cum confectio inventarii, non mi-

nus

nus quam separatio bonorum, confusionis effectum removeat, ac obligationem ejus integram creditoribus cōservet. *per l. ult. §. 9. C. de jure delib. Zæf. ad ff. de jure delib. n. 11.* adeò, ut, si bona hereditaria debita non exaquent, adhuc ex propriâ obligatione in reliquū ab illis conveniri possit. *Val. Franc. d. tr. c. 6. n. 103. Zanger. de except. p. 3. c. 9. n. 34.* Præterea etiam, quod de confusione obligationis dictum, sano sensu est accipiendum & sec. II. alleg. si sc. rei defuncti obligatio major seu plenior sit, quam alterius, qui ipsi successit, *l. 95. §. 3. de soluc. cujus subsequenti versui: Nam si reus; magnam lucem afferunt BASIL. lib. 26. tit. 5. cum ita supplendo.* Εἰ γὰρ ὁ ἐναγόμενος φέρῃ μόνον ἢ ἡνείκετον, ὁ δὲ ἀπόδοτος. *Nam si reus uatur à duntaxat fuit obligatus non tollitur fidejussoribus obligatio, quam etiam lectionem tanquam textui verisimilem amplectitur Cujac. l. 11. obs. 34. & tract. 7. ad Afric. in l. heres. 21. §. seruo 2. de fidejuss. Hartm. Pist. d. q. 11. nu. 11.* Quod si enim hujus obligatio vel ob civile vinculum, quò illa defuncti est destituta, æquè plena vel saltem alteri non inferior sit, uti est *in l. 21. vers. quod si hic servus ff. de fidejuss. Hart. P. n. 10. & seq.* vel aliàs sit ejusdem potestatis, ut quia correus debendi, nulla fit confusio sed utraque simul consistit. *d. l. 13. ff. de duob. reis. Hartm. Pist. laud. quest. n. 26.* (3.) Si fraudulenter negaverit se fidejussorem vel rei oppignorata possessorem aut rem authoris esse. *anth. item possessor. C. qui pot. in pign. Francisc. Balduin. ad ff. lib. 20. cap. contr. à quem detur hypotec. n. 3. ii:* tutorem per ea quæ habet *Hart. Pist. lib. 1. quest. 6. n. ult. & de mendacio convincatur.* Quia, quando quis negat in judicio illud, quod est causa suæ intentionis & beneficii, perdit illud, uti benè Dd. docent per text. in *§. 10. §. 1. ff. de fidejuss. & multos alios. vid. Hippol. de Marsil. d. tr. n. 372. usq. ad 336.*

ubi

ubi n. seq. illud limitat i. nisi is litem contestando generaliter tantum negasset narrata prout narrantur. 2. nisi ipsum poeniteat suæ negationis ante lit. contestatam. *idem putat Jas. in §. Item si quis 6. Inst. de act. n. 78. Gomez. d. res. 13. n. 14. vers. septimo limita Coler. d. p. 1. c. 10. n. 349. Val. Franc. d. c. 5. n. 407. Theff. dec. 50. n. 385. Zæf. ad ff. de fidej. n. 27. Carpz. d. p. 2. const. 18. des. 6. n. 2. Hering. d. p. 1. c. 27. n. 210. usq. ad 238. (4.) Si excussionem, quæ fiebat contra principalem ipsemet impediverit. Hippol. d. l. n. 15. Coler. d. l. num. 348. Franc. n. 404. Hering. d. l. n. 238. (5.) Si bona rei principalis secum habeat per l. 8. §. 7. mand. Myns. 2. O. 15. n. 6. Val. Franc. n. 416. Hering. d. l. n. 264. Mæv. ad jus Lubec. n. 27. (6.) Si istam exceptionem in iudicio non opposuerit. Col. d. l. n. 355. Val. Franc. n. 404. Hering. d. l. n. 252. & c. 28. nu. 5. & seqq.*

XXXIII. Et tantum de generalibus. Specialiter ^{Limit. casus VI.} vero exceptio nostra, cessat in VI. casu (1.) quando cum creditore debitor de sui debitoris obligatione seu potius utilitate, Zæf. ad ff. de her. vel act. vend. n. 16. Perez in Cod. eod. n. 9. quæ ex eâ ipsi obveniri potest, in solutum dandâ convenit, quo casu statim utili actione suo nomine adversus istum experiri potest, etiam non mandatâ s. cessâ actione directâ, l. fin. C. quando fisc. vel priv. l. 1. C. de mag. conven. junct. l. 5. 7. & 8. C. de her. vel act. vend. ex rescripto Divi Pii l. 16. ff. de pact. vid. Bach. ad Wes. de procur. n. 3. in fin. (2.) Si prædictus creditor constitutus sit procurator in rem suam, id quod fit, quando præter istam nominis donationem in solutum debitor exercitium suæ actionis, s. jus movendi eam ex suâ persona ipsi mandat l. 9. C. de procur. l. 1. & 6. C. de O. & A. & tunc non solum utilem proprio nomine, sed etiam ex persona cedentis directam

F

nulli-

nullibi obstante excussionis exceptione intentare potest.
d. l. fi. C. qu. fisc. vel priv. quâcunque verò agat, nihil refert.
l. 47. ff. de neg. gest. Sola autem cessio actionis, uti nec in
solutum datio, seu potius de eâdem conventio, *vid. l. 14.*
ff. de jure dot. (Idem in simili causâ s. titulo) quæ sola ces-
sionis verbo nunquam insignitur, ejusmodi procurator-
rem non constituit. Nam cum & in simplici procuratore
mandato aliquo opus sit, & *cedere, prestare, transferre,*
mandare in jure pro iisdem habeantur, uti hoc colligere
licet *ex l. ult. ff. de transf. l. 1. §. 13. & 18. & l. 20. in fin. l. 21. d.*
sut. & rat. distrah. l. 76. de solut. d. l. 1. in fin. C. de mag. con-
ven. l. 1. C. de O. & A. l. 11. C. de fidej. & mand. hæcenus ab
eo non potest distingvi. Ac utroque potius eum debere
esse instructum, satis apparet *ex d. l. 9. C. de procur. junct. d.*
l. 8. C. de her. vel act. vend. l. 14. C. de fidej. Idem (3.) con-
cludunt Dd. quando nomina pignori sunt obligata s. ge-
neraliter s. specialiter *sec. l. 18. ff. de pign. act. l. 20. ff. de pign.*
& hypothec. l. 7. C. de her. vel act. vend. l. 4. C. quæ res pigno-
ri. (qualis autem actio, hypothecaria sc. an personalis utilis ipsi
competat vid. Bach. tract. de pignor. & hypothec. lib. 2. cap. 8.)
hâc allatâ ratione: quod jus nominis penes ipsum debito-
rem principalem hoc casu resideat, quippe quo etiam ho-
diè arbitrio creditoris est relictum, quamcunque actio-
nem realem an personalem contra debitorem velit mo-
vere *Cyn. ad d. l. 4. n. 3. quem sequitur Neguz. p. 8. m. 1. n. 19.* ac
quod statim initio nihil aliud in effectu nisi jus agendi sive
debitû exigendi, quod contra suum debitorem habet, non
verò aliquid aliud, quod penes se habeat & ad alium tran-
sire possit, oppignoraverit, prætereaque cesset ratio *d. N. 4*
quæ per exceptionem hanc excussionis incommodum à
tertio possessore avertere voluit, quod hîc nullum pror-
sus

sus adest, cum debitor nominis solvendo exceptionem si-
bi contra debitorem suum acquirat. *Dn. Frantz. d. res. 12*
n. 71. Huicque communi opinioni, quamvis contraria
per ea, quæ supra *ib. 19. in fin.* dicta fuere de fisco, proba-
biliter etiam defendi possit, in dubio adhaerendum esse
putat *Bachov. l. 3. d. tr. c. 17. n. 5.*

XXXIV. In IX. Casu cessat (1.) si à fidejussore huic *Limit. ca-*
beneficio renunciatum fuerit, cum concernat favorem *sus IX.*
non publicum, sed hominum privatorum *Coler. p. 1. c. 4.*
n. 21. Cui proinde liberum est renunciare *l. pen. C. de pact.*
l. 46. ff. eod. l. 51. C. de episc. & cler. Nov. 136. c. 1. Hering. d. p.
r. c. 27. n. 186. Debet autem ista renunciatio de Jure Saxon.
per const. Elect. 17. p. 2. §. Damit aber. fieri specificè, ita ut
vel omnia beneficia, quibus quis renunciare intendit, or-
dine enumerentur vel uno atque altero, quod in specie
pro fidejussoribus sit introductum, nominato generalis
clausula subjiciatur. *vid. Schultz. Synops. Inst. de fidejuss.*
Carpz. Jurisp. for. d. const. 17. def. 1. & 2. ubi n. 4 hoc procedere
ait, si ve generalis clausula specialem renunciationem precedat,
s. eam sequatur. De Jure nostro quid obtineat, an sc. sec.
hoc sufficiat renunciatio generalis omnium jurium, excep-
tionum & beneficiorum quomodocunque fidejussori-
bus competentium; an vero etiam specialis requiratur,
Dd. inter sese non conveniunt. de quo latè *Coler. d. p. 1. c.*
10. n. 381. & seq. Val. Franc. n. 343. Qui n. 356. generali con-
stitutione Imperatorià aliquid certi in hac re ut definiatur, exo-
ptat. it: Hering. d. tr. c. 17. n. 33. usq. ad 49. In fidejussore
tamen indemnitis res est extra dubium, quod si ve in ge-
nere si ve in specie isto beneficio renunciet, semper tamen
illud salvum habeat. *Hippol. de fidej. n. 23. & 314. Gail d. O.*
27. n. 13. Hering. d. c. 27. n. 142. Coler. d. c. 10. n. 315. 353, & 400.

Val. Franc. d. c. 5. n. 361. Carpz. d. p. 2. const. 17. d. 7. Non magis enim hæc renunciatio valere potest, quam pactum fortè precario aut deposito adjectum, ut non nisi post certum tempus repetatur *l. 14. ff. de precar. l. 1. §. 45. & 46. de pos. cum sit contra jura & rationem*, ut conditionalis debitor, qualis est fidejussor indemnitate, purè teneatur, vel ante conditionis eventum ad solutionem adigatur. *l. 43. §. 9. de adil. ed. l. 4. §. 2. ff. de pact. §. 34. Inst. de act. & §. 10. de excepti.* ideoque *sec. l. 27. §. 3. l. 28. ff. de pact. l. 27. de R. J.* renunciatio ista nullius erit momenti. Non eadem vis est conditionis tacitæ in simplici fidejussore, quæ tantum à lege in favorem ejus, cujus respectu pro expressâ habetur, est introducta, cui omnino licitum est renunciare, multisque modis insuper differt tacitum & expressum *Berb. loc. leg. 27. n. 10. & seqq. usq. ad 21. add. Sub. disput. 14. apb. 22.* (2.) Si ipsemet sit principalis debitor, quod accidit, quando reus principalis suum debitorem delegans creditori repromittit: se soluturum pro delegato, si is vel nullo modo vel die præfinitâ non solverit. *Hart. Pist. obs. 87.* tantum enim abest, ut istiusmodi pactum tanquam naturæ delegationis omninò repugnans liberationem inducat, ut potius res omnis per hoc in pristino statu permanere censeatur, adeoque die ac conditione istâ sive delegato in morâ existente ipsi utpote principali postea convento hæc exceptio accommodari queat. *vid. Hartm. Pist. d. O. 87. Carpz. d. p. 2. const. def. s. num. 7. Christm. dec. Belg. vol. 5. dec. 14. n. 55. & 56.* (3.) Si unâ cum principali ita sese obligavit, ut correat debendi sit constitutus. id factum sit eodem tempore s. ex intervallo, modo repetitâ stipulatione hoc actum sit, ut sint duo rei *l. 3. pr. ff. de duob. reis Cy. n. 4. d. Auth. pref. C. de fidej. Wes. d. duob. reis n. 5.*

n. 5. *in med.* Cum enim tam ratione inītiū quā finis eorum obligatio in utriusque personam æquē principaliter sit directā, nec intuitu alterius contractā, incertum omninō manebit, quis præ altero prior excutiendus sit. *jung. Dn. Frantz. Exerc. 10. quest. 3. n. 22. & 33.* Et quamvis nonnulliis etiam hanc exceptionem competere statuunt, ut si in veritate ad unum eorum tantū pervenerit pecunia vel res mutuō aut commodatō accepta, ille prius excutiatur, ad quem e. g. pecunia ista pervenerit, per text. in l. 7. ff. *commod. l. 60. §. 2. ff. locati.* Id tamen est contra expressum text. in l. 4. C. *de duob. reis. & dd. text.* nec de veris reis, ut apparet ex l. 5. *in fin. d. 1. comm.* nec de ordinis beneficio agunt; Quod enim inibi alter correat oblatā cautione suo periculo & sumtibus alterum in solidum prius conveniri, humanitatis causā, dum hoc creditori non nocet, ipsi tamen prodest, audiendus sit, hujus beneficii esse propriè dici non potest, cum hoc etiam citra cautionis oblationem competat in d. *Nov. 4.* ac omninō supervacaneum aliàs esset, dum illo priori etiam ante d. *N. 4.* uti fidejussor non fuit prohibitus per l. 10. l. 28. ff. *de fidejuss. vid. Caroz. d. tr. p. 2. quest. 1. nu. 1. & seq. Gædd. de contrab. & committ. stip. c. 9. concl. 5. n. 128. & seq. (4.)* in argentariis sive argenti distractoribus *N. 136. c. 1.* Quamvis autem si d. *Nov.* inspiciamus, potius ad casum, ubi huic beneficio renunciatum fuit, ii sint referendi, cum enim speciale pactum eorum requiratur, hoc autem non nisi consentiente parte alterā fieri possit, idem quod renunciatio operabitur, uti etiam sentit *Vincenz. Caroc. d. tract. p. 2. quest. 48. nu. 3. Hering. d. p. 1. c. 27. nu. 285.* Ex consuetudinetamen hodiernā de iis & ceteris mercatoribus omnino est asserendum, hanc exceptionem inter ipsos semper

sublatam intelligi, siue conventum sit de eo, siue non. Nam cum ipsi variis sint expositi periculis, Reique publicæ intersit, ut liberior sit commerciorum cursus, ad hoc vero maximè desideretur, eos pecuniam semper in promptu habere: Hinc ob istiusmodi interesse mercatorum & ad promovendam negotiationem Jcti tacitam quodammodo hujus beneficii renunciationem in ipsorum sponforibus præsumendam introduxerunt *vid. Carpz. d. p. 2. const. 18. def. 7. n. 8. Mæv. adjus Lubec. lib. 3. t. 5. num. 9. Dn. Frantz. d. res. 12. n. 58. ubi bos quoq; mercatores requirunt, & secus esse, si alter diversæ conditionis existat, in debitore autem hoc necessarium non esse. Carpz. 2. resp. tit. 6. r. 74. n. 11 & seq. (5.)* Si pater pro filio fidem suam interposuit *per l. 3. §. 4. vers. proinde. ff. de minor. l. 8. C. quod cum eo, qui in al. pot. Gail. d. O. 27. n. 38. Val. Franc. n. 419.* qui & extra fidejussio- nem de peculio conveniri potest, si filius aliquod habeat. *Gail. d. l. add. tb. 17. in fin.* Quam tamen limitationem ita demum procedere, si adhuc sub patris potestate sit filius, nec ulla bona castrensia vel quasi possideat, rectè monet *Hering. d. c. 27. n. 246. & seqq. usq; ad 250. per text. all. d. tb. 17.* (6.) Si pro reo ex causa criminali in carcerato relaxando sponpondit. *Gædd. d. tr. c. 9. conclus. 5. n. 99. Hering. d. p. 1. c. 27. n. 316. Mæv. adjus Lubec. l. 3. t. 5. n. 31.* (7.) sec. com- mune Dd. sententiã cessat in fidejussore judicatum solvi, vel qui se in omnem litis eventum obligavit, contra hunc enim, dicunt, posse sine novo libello & judicio sententiam executioni mandari, si huic intra tempora judicati non paruerit reus principalis *per l. fin. C. de usur. rei judic.* secus autem esse in fidejussore contractus. *Cyn. ad d. l. fin. nu. 3. Myns. 4. O. 96. Vaud. lib. 1. quest. 6.* (8.) in fidejussore judi- cio sisti. Nam cum is, qui semel contempsit autoritatem
præ-

prætoriam, nec iudicio steterit, deinceps quoque contumax futurus præsumatur, ne elusoria fiant iudicia, nõ permittitur beneficiũ d. auth. *pres. Gædd. d. l. n. 98. Hering. d. l. n. 317.* Quod autem Ulpianus in *l. 8. §. ff. de fidejuss.* cum exceptione perpetuã uti posse dicit, illud, uti ex ipso textu apparet, accipiendum est post condemnationem, ubi non amplius tenetur. *Gotbofr. ad d. l. 8. (9.)* volunt quidam hanc exceptionem cessare, si fidejussor cum iurejurando intervenerit *Gail. d. O. 27. n. 23. Coler. n. 347. Hering. d. p. 1. c. 27. n. 45. & seq.* hocque in praxi valere dicit *Carpz. p. 2. const. 17. def. 5.* quam tamen opinionem *Gomesius d. n. 14. Caroz. d. tr. p. 2. q. 15. n. 8. & 9.* & alii citati ab *Hering. d. l. n. 35.* falsam fictamque esse rectius dicunt, cum iuramentum semper induat naturam actus vel contractus, cui interponitur. *l. fin. C. de non numerat. pecun. l. fin. ff. qui satisfac. cog. c. 13. extra de cler. non resident. non obst. cap. 9. eod. de iurejur. vid. Val. Franc. d. c. 5. num. 386. & seq. Zæf. ad ff. de fidejuss. & mand. numer. 25. (10.)* non admittunt eam, quando creditor, qui fidejussoris debitor est, uti vult compensatione *Hippol. d. tr. n. 11. Val. Franc. n. 411. Hering. d. l. n. 313.* it: (11.) Si sit fidejussor ludi *Hering. d. l. n. 314.* & denique (12.) nonnulli, *Bald. in l. 1. col. 3. C. de conven. fisc. debit. lib. 10.* allegantes, hãc exceptione non juvari dicunt fidejussorem facti, indeque eum, qui se ad *obstagium* obligavit ad hoc beneficium nullo modo confugere posse. *Modest. Pist. tom. 2. cons. 1. n. 50. Val. Franc. d. c. 5. n. 417. Coler. d. p. 1. c. 10. n. 357. Hering. d. p. 1. c. 27. n. 309.* de quo an licitum sit? *vid. Val. Franc. d. tr. c. 4. n. 119. & seq.* & quid sit *Gail 2. O. 45. n. 1. & seq.*

XXXV. Hisce tamen enumeratis casibus fidejussor cõventus adversus insultũ creditoris adhuc eo se sustentare

tare poterit remedio, ut suis (fidejussoris) sumtibus atque periculo principalis excutiat, id quod omnino creditori est permiffum. *Hypol. d. tr. n. 15. Val. Franc. nu. 179. jung. tb. 37. n. 2.* cui locus maximè esse potest ubi huic beneficio fuerit renunciatum *Hering. d. p. 1. c. 27. n. 195. & c. 30. n. 61. Nob. Dn. Praeses Exerc. ad ff. 38. tb. 30. in fin.*

Limit. ca-
sūs X.

XXXVI. Sequitur X. & ultimus casus; in quo cessat (1) in pignore per traditionem constituto, quod in specie pignus vocari solet. Si enim creditor illius possessionem amisit, rectâ ad eam recuperandam agere potest *per l. fin. C. de prat. pign. jung. S. 14. Inst. de furtis & l. 12. S. 2. ff. cod. Harim. Pist. lib. 1. quest. 29. n. 39.* imò tenetur, præsertim si culpâ suâ amisit, nisi velit adversus debitorem agens doli in super exceptione repelli *l. 4. S. 3 ff. de doli except. Dn. Franz. d. ref. 12. n. 39. Caroz. d. tr. p. 2. quest. 64. nu. 6.* Idem procedit (2) si agatur ad recuperandum pignus prætorium per *d. l. fin. C. de prat. pign. Neguz. de pign. p. 2. m. 2. n. 26 & ult. Jaf. Inst. de act. S. Item serviana. n. 8. Caroz. d. quest. 64. n. 5.* (3) Si hypotheca pactum de non alienando fuerit appositum per *l. 7. S. fin. ff. de distr. pign. & hypothec. Dn. Franz. d. ref. 12. n. 46. & 69. add. Bach. de pign. & hypothec. lib. 3. c. 1. n. 4.* talis enim conventio facit, ut si alienata fuerit, creditor à quocunque possessore eam revocare possit *Coler. d. tr. p. 2. c. 3. nu. 420. per l. 3. C. de condict. ob caus. dat.* quod tamen Doctores ad specialem tantum restringunt. *Col. d. l. n. 435. Neguz. p. 2. m. 1. n. 5.* (4) ratione tributorum, vectigalium, censuum cessat in fisco, cum talia onera rei sint infixâ & possessorem sequantur. *l. 7. ff. de publ. & verb. l. 36. ff. de Jure fisci. l. 5. ff. de censib. l. 3. C. de annou. & trib. t. t. C. de capiend. & distr. pign. trib. lib. 10. ubi Perez. Val. Franc. d. c. 5. n. 157.* (5) in constituto possessorio, quando debitor

tor

tor nomine creditoris pignus possidere constituit sec[un]d[um]
l. 18. ff. d. acquir. vel amitt. poss. vel ejus possessionem pre-
cario ab ipso rogavit l. 6. §. fin. ff. d. precario. Illo enim a-
lienatio fec. Dd. creditor indistinctè conditione ex l. fin.
C. de acquir. vel ret. poss. ad ejus restitutionem agere potest.
Thef. dec. 215. per tot. Neguz. d. p. 8. m. 1. n. 17. Gail. d. O. 27.
n. 31. Coler. p. 2. c. 3. n. 454. Val. Franc. n. 152. Dn. Franz. d.
ref. 12. n. 40. (6) si agatur interdicto salviano s. directo s. utili.
Frider. de Interd. cit. ult. nu. 59. Nob. Dn. Praef. Exerc. ad ff.
37. eb. 17. cum illo quis solam rei oppignoratae possessio-
nem à jure pignoris distinctam persequatur per l. 2. ff. de
salv. interd. quam hæc exceptio non concernit, quippe
quæ occupata est circa judicium petitorium Caroz. d. tr.
p. 3. c. 7. in quo de jure pignoris demum litigatur. §. 4. Inst.
de Interd. l. 3. C. eod. l. 13. C. de R. V. l. 37. ff. de judic. l. 35. ff.
de acq. vel om. poss. ejus enim exercitium dum creditori an-
te excussione[m] principalis denegat, eo ipso quidem reum
adhuc in illâ re reddit potiorè; creditoris tamen possessio-
nem interim remorari nequit. Facit etiam quod generaliter
insuper Ulp. in l. 1. §. 16. ff. de sum. §. l. 1. §. 6 ff. ne quid in
sum. publ. dicat: exceptionem non esse dandam illi, qui
interdicto convenitur, quoniam interdicta aperto jure
sunt fundata vid. Frider. d. tr. Comment. 23. num. 2. §. seqq.
Hoc tamen ex eorum sententia & quidem veriori solum
procedit, qui creditori contra tertium possessorem præ-
ter eum, qui causam à conductore habet. l. 1. pr. ff. de salv.
interd. utile hoc interdictum denegant, eumque ad actio-
nem quasi servianam remittunt, per l. 1. C. de precar. §. salv.
interd. Bach. tr. de act. disp. 3. tbes. 37. §. ad Wesf. d. t. in fin.
Clariss. Dn. Habn. ad eund. n. 3. in fin. non verò qui in quem-
cunque tertium illud concedunt; tunc namque, uti con-

G

tra

tra naturam remedii possessori onus probandi: rem tempore oppignorationis in bonis debitoris fuisse, creditori ab iis iungitur: Ita non inconueniens erit, si quis cum *Tbess. dec. 175. n. 5.* etiam excussionis exceptionem reo aduersus ipsum accommodandam esse asserat, ne hoc modo dispositio *d. N. 4.* in totum subvertatur. Et sic nomine quidem interdictum, reipsâ autem actionem quasi seruiam intentabit *vid. Bach. d. disp. 3. tb. 37.* (7) Si tertius possessor sciens rem alteri oppignoratam à debitore sibi comparaverit. *per l. ult. in fin. ff. de leg. 2. Rol. à Vall. 1. conf. 9. n. 24. Caroz. d. tr. p. 2. quest. 25. n. ult. & quest. 87. nu. 1. Magn. Dn. Carpz. d. part. 2. const. 18. def. 19. & 2. Resp. t. 6. n. 72. n. 2. Nob. Dn. D. Thome supra laud. discurs. pos. 6. n. 70.*

II. Mem-
brum de
modo pro-
ponendi &
elidendi e-
am in ju-
dicio.

XXXVII. Priori membro disputationis nostræ de natura huius exceptionis hæctenus explicato, sequitur posterius, quod est de modo proponendi & elidendi eam in iudicio: ille consistit in duobus. I. ut ex facto principalis & ob personam ejus *l. 4. in med. C. quo quis q. ord.* à creditore conventus hoc suum jus excipiendo in iudicio alleget, quò vim suam contra actorem exerat, ejusque intentionem elidat, aliàs omisso eo, iudiciû contra ipsum procedet *arg. §. 2. Inst. de fidej. l. 1. C. de conven. fisc. deb. l. 47. de jure fisc. Gail. d. 2. O. 27. n. 2. Eberb loc. leg. 1. n. 5. & in specie quoad tutores & administratores Munoz. de Escobar. d. ratiocin. adm. 6. 4. n. 12. & 13.* Nec enim beneficium invito datur. *l. 69. de R. J.* sicut & aliàs multa in jure beneficia prodita sunt, quæ aliter non competunt, nisi legitimè opponantur vel petantur, uti variis exemplis ostendit *Idem Gail. 2. O. 46. nu. 15. & seq.* imò omnis exceptio in iudicio alleganda est. *Zanger. d. except. p. 1. c. 3. n. 15. & seq. it. p. 3. c. 26. nu. 7. & seqq.* & quidem aded, ut nec per iudicem, quamvis juris sit,

fit, suppleri queat. *Gail. d. O. 27. n. 4. Clariss. Dn. Habn. ad Wes. d. except. n. 3. in fin.* Quod tamen alii ita exaudiunt, nisi constet iudici exactis, excussionem fieri debere. *Bened. d. Plumb. de excuss. nu. 21. Val. Franc. de fidejuss. d. c. 5. nu. 279. quibus adde Zang. d. l. n. 15. & seqq. 2.* ut id faciat regulariter ante litis contestationem *vid. Eberb. d. l. si quidem exceptio excussionis actionem institutam non perimit, sed tantum differt iudicium, ut nempe principalis prius excutiatur, qui si non solvendo, fidejussor solvere cogatur; quam sententiam plurimi sistent Dd. quos citat V. Franc. d. l. n. 278. Gail. d. O. 27. n. 2.* Diximus autem regulariter; Excipitur enim (1) si fortassis exceptio hæc ob adventum secundi requisiti à parte rei conveniendi demum post lit. contest. competere incipiat; Nam quæ de novo oriuntur, novo indigent auxilio *l. 32. §. 14 ff. d. arbitr. l. 11. §. 8. ff. d. interr. in jure faciend. arg. l. 6. ff. ut legat. seu fideicom. l. fin. C. d. consort. ejusd. lit. c. 28. extr. d. off. & potest. jud. de leg. Vinc. Caroz. d. p. 2. q. 33. n. 20.* Ut quando reo absente conventus est fidejussor & c. lisque eum eo contestata, interim verò reversus sit reus principalis, tunc enim noviter ortam hanc exceptionem opponere non prohibetur. *Cyn. ad Aub. presente de fidej. n. 9. Val. Franc. n. 208.* Alium casum ponit etiam *Hippol. de Marsiliis ad rubr. ff. de fidejuss. n. 24.* in eo, cui incepto iudicio superveniunt aliqua bona, puta, per donationem vel heredis institutionem, vel quia moritur aliquis ab intestato, cui principalis succedat, & c. adeò, ut quamvis facta jam sit excussio ante lit. contest. de novo tamen creditor cogi possit ad eam faciendam contra principalem; de quo etiam *Neguz. p. 8. m. 1. n. 41. Hering. d. tr. c. 28. n. 23.* (2) excipitur fidejussor indemnitate, qui absque dubio excussionis exceptionem post lit.

contest. opponere potest. *Hippol. d. tr. n. 314. Val. Franc. n. 284. Hering. d. c. 28. n. 22. & 23.* Et hæc de exceptione excussionis opponendâ sunt accipiendâ: ipsam enim excussionem etiam pendente processu & iudicio & sic post lit. contest. fieri posse, nullum est dubium, cum per hanc exceptionem processus non annulletur *vid. Neguz. d. l. n. 36. in med. Val. Franc. d. l. n. 154. c. g.* actio instituta est contra fideiussorem, fideiussor statim de discussione non factâ excipit; replicatur à creditore eam non esse necessariam, quia principalis non sit solvendo, istud actori probandum est, ut paulò post patebit. Hinc excussio in debitorem instituitur, sitque duobus è iudiciis hoc casu unum, & quorum alterum alterius aliàs erat præparatorium, tunc conjunguntur & cumulantur, *Bened. d. plumb. d. tr. n. 17. & 18. Gomez. 2. ref. 13. n. 14. Val. Franc. n. 296.* De quâ pluribus videantur *Jac. de Aren. d. excuss. n. 9. & seq. usq. ad 18. Franc. n. 290. & seq. Dn. Frantz. d. ref. 12. n. 83. & seq.*

XXXIIX. Quamvis autem prædicta sententia principiis juris haud absimilis esse videatur, æquitate tamen moti complures in aliam abierunt sententiam hanc scilicet exceptionem non minus post litem contestatam & usque ad conclusionem causæ recipiendam esse. Unde anomalam illam esse quidam statuunt. *Jac. de Aren. num. 31. Cyn. ad l. 3. C. d. probat. & d. auth. presente, num. 8. & 9. Guido Pap. decis. 432. n. 10. relatus à Colero d. process. execut. p. 4. c. 1. n. 96. in fin. Vid. Hering. c. 28. n. 19. Caroz. p. 3. q. 4. n. 2.* Et istam sententiam tanquam benigniorem amplectitur *Gail. d. O. 27. n. 3. & sequitur Zanger. d. exc. p. 2. c. 16. n. 6. Franc. d. l. n. 286. Perez in Cod. d. fidej. n. 33.* Nam etsi magis differt quam perimit fideiussoriam obligationem, non tamen penitus caret vi perimendi: siquidem si constat

Et solvendo esse, aut debito par inveniatur debitor principalis, retrò ostenditur, parcendum fuisse fidejussori, nec ab eo peti potuisse; quo facit etiam, quod de exceptione plus petitionis, quæ similiter dilatoria est, dicitur §. 10. *Inst. de except. ii. §. 33. Et 35. de act. it.*: quod dictum est de fidejussore indemnitate, cujus conditionem & beneficium etiam aliorum fidejussorum obligationibus tacite inesse voluit Just. *in d. N. 4.* ut apparet ex verbis ibi: *quod reliquum est, sumat vid. Gædd. de contrab. Et committ. stip. cap. 9. conclus. 5. n. 104 eumq; sequens Berlich. 1. concl. 18. n. 81. Hering. d. c. 28. n. 21.* Quam etiam usu servari dicit Carpz. 2. *Resp. t. 6. r. 71. n. 3. Clariss. Dn. Habn. ad Wesf. de fidej. n. 5.* eademque amplius à Berlichio 1. *concl. 84. n. 23.* ad tempus latae sententiæ ad vim impediendæ paratæ executionis extenditur, uti etiam fit à citatis apud *Val. Franc. d. l. n. 287.*

XXXIX. Et posteriori hâc sententiâ positâ, eidem quoque in causâ appellationis locum esse sequitur. *Val. Franc. d. l. n. 427.* ejusdem namque beneficio, cum omnia ea, quæ in prima instantia post lit. contest. *sec. l. 13. C. de procur. expediri poterant, adhuc proponere eademque probare liceat l. 6. §. 1. C. de appell. l. 4. C. de temp. appell.* adeoque causâ in eum, in quo lite jam contestatâ fuit, statum reducatur *Gail. 1. O. 144. n. 1. Hartm. Pist. lib. 4. quæst. 23. n. 2. Et 3.* rationi omnino consentaneum est, ejusmodi quoque exceptiones, quas, licet de suâ naturâ dilatoriæ sint, nihilominus tamen post lit. contest. in primâ instantiâ opponere licuit in eâ admittendas esse. *Hart. Pist. d. l. n. 6. vid. Christin. dec. Belg. vol. 5. d. 214. n. 29. Et 30.* Ceterum in causis executivis ut pote litis contestationem solennem non desiderantibus opponi debet executioni in primo actu judicario, qui vim litis contestatæ habet, stantelicet priori sententiâ *Coler. d. l. p. 4. c. 1. n. 97.*

Potest

hac exceptio in appellatione quoq; opponi.

Modus elidendi.

XL. Exceptionem hanc legitimè sic oppositam rursus elidit actor replicando & probando pro parte tantum vel planè non solvendo esse principalem; nec petere potest à reo, ut fundamentum suæ assertionis: principalem esse ad sustinendum excussionem habilem: legitimis probationibus antè ostendat, cum propter præsumptionem juris; quæ pro eo militat, hoc onere releveretur *l. 16. C. de probat.* quamdiu sc. contrarium non apparet. *Wes. n. 4. ff. eod.* Est autem illa præsumptio, quod quilibet præsumatur solvendo. *l. 5. in fin. ff. de separat. l. 10. C. de arb. tut.* maxime qui olim solvendo fuit *vid. Zang. d. p. 2. c. 10. nn. 25. add. Gotbofr. add. l. 15. C. de prob. lit. f. in fin.* Necessum igitur est actori vel excussionem adversus principalem facere, vel aliis modis sive probationibus hanc præsumptionem diluere *add. Perez, n. 9. in fin. C. de probat.* Quo factò tunc demum concessum est ac incumbit reo, si duplicando quasi adhuc contendat, principalem alia insuper bona præter ea, quæ excussa fuerunt, possidere, vel etiam post factam excussionem de novo quædam acquisivisse, istam actoris probationem contrariis documentis intra certum tempus à iudice in hoc indultum vicissim elidere *l. 25. §. ult. ff. de probat.* Et tantum de exceptione excussionis.

DEO TRIUNISIT LAUS
HONOR & GLORIA.

A 54567

ULB Halle

003 637 700

3

f
sb.

12

VD 17

I. N. D. N. J. C.
DISPUTATIO JURIDICA

DE
EXCUSSIONIS
EXCEPTIONE,

Quam
Auctoritate atque Consensu
Magnifici, Nobilissimi, Amplissimi J^uctorum
Ordinis in inclytâ Salanâ

P R Æ S I D E
V I R O

NOBILISSIMO, AMPLISSIMO, CONSULTISSIMO
ATQVE EXCELLENTISSIMO

DN. GEORG-ADAMO

Struben/ JCTO ET ANTECESSORE FA-
MIGERATISSIMO, CONSILIARIO SA-
XONICO, FACULT. JURID. h. t. DECANO, CURIÆ
PROVINCIALIS ET SCABINATUS ASSESSORE

GRAVISSIMO,

Dn. Consobrino, Præceptore ac Patrono suo aternam
devenerando,

Publicè discutiendam proponit.

ALEXANDER Hummel/

Autor.

Ad diem 8. Octobris.

JENÆ, è Typographæo JOHANNIS NISII.
ANNO M DC LIII.

